

Achtthiende Jaargang
MEI 1952

Oplage : 10.500

Vorbehouden aan de
leden van de K. M. v. D.

ZOO

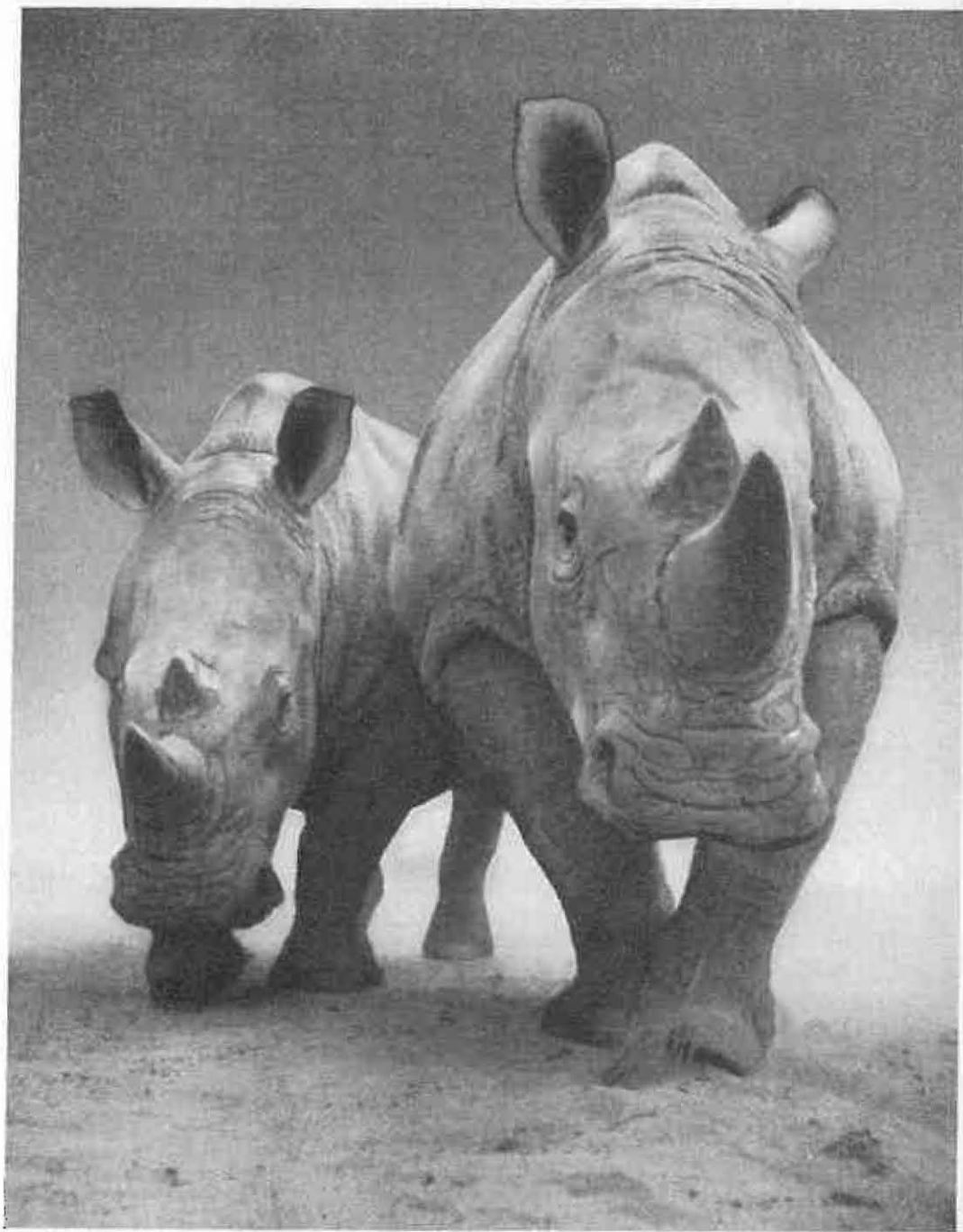
ANTWERPEN

Blad uitgegeven
door de Koninklijke
Maatschappij voor
Dierkunde van
Antwerpen

Directeur :
Walter Van den bergh

INHOUD:

	blz.
Aan onze Leden	5
Onze Witte Neushoorns	6
Onze Vereniging voor Entomologie	27
« Dicky », onze Maleise Beer	28
Zomerprogramma	30

Onze Witte Neushoorns (*Ceratotherium simum cottoni* Lydekker)

Photo Favresse

KONINKLIJKE MAATSCHAPPIJ VOOR DIERKUNDE VAN ANTWERPEN

WETENSCHAP EN VULGARISATIE

TELEFOON : 32.52.59 - 32.22.80 — TELEGRAMADRES : ZOOLOGIE - ANTWERP — H. R. A. 4184 — P. C. R. 878.51

RAAD VAN BEHEER :

Mr. L. DIERCKSENS,
Onder-Voorzitter.
Mr. P. VAN STRYDONCK,
Ere-Beheerder.

Mr. MAX ELSSEN,
Voorzitter.
Mr. PH. CARDON DE LICHTBUER,
Schatbewaarder.
Mr. M. MUULS,
Commissaris van de Begering.

Mr. M. VAN DE PUTTE,
Ere-Secretaris.
Mr. A. VAN STRYDONCK,
Beheerder.

RAAD VAN TOEZICHT :

Mr. FR. SHEID,
PATHOLOGIE ;
Dr. D. DE BISSCHOP,
Dierenarts.

Mr. J. PECHER,
BESTUUR ;
Mr. W. VAN DEN BERGH,
Directeur.

Mr. EM. ALDEWEIRELDT,
BIOLOGIE ;
Mej. Dr. A. GIJZEN,
Dierkundige.

LABORATORIUM :
Dr. V. F. ANDRIANE,
Dierenarts.

WETENSCHAPPELIJKE RAADGEVERS :

Prof. Dr. R. BOUILLENNE,
Directeur van het Botanisch Instituut
van de Universiteit te Luik.

Prof. Dr. P. BRIEN,
Voorzitter van de Faculteit van
Wetenschappen. - Vrije Universiteit van
en te Brussel.

Prof. Dr. P. DEBAISIEUX,
Prof. aan de Universiteit van Leuven.
Instituut voor Zoölogie.

Prof. Dr. A. DUBOIS,
Directeur van het Bacteriologisch Inst.
Geneeskunde « Prins Leopold »
te Antwerpen.

Prof. Dr. M. DUBUISSON,
Directeur van het Instituut Van
Beneden. Luik. Bestuur en Afdeling van
Algemene Biologie.

Dr. S. FRECHKOP,
Directeur van Laboratorium aan het
Koninklijk Belgisch Instituut voor
Natuurwetenschappen.

Prof. Dr. L. GEURDEN,
Directeur van het Bacteriologisch Inst.
voor Hygiëne der Huisdieren. Rijks-
universiteit te Gent.

Prof. Dr. H. J. KOCH,
Professor aan de Universiteit te Leuven.
Instituut voor Dierkunde.

Prof. Dr. J. RODHAIN,
Ere-Directeur van het Instituut voor
Tropische Geneeskunde « Prins Leopold »
te Antwerpen.

Mr. VICTOR SIX,
Apotheeker.

Mr. H. VAN DEN BROECK,
Ingenieur Sch. Elect.

Prof. CH. VAN GOIDSENHOVEN,
Rector van de Rijksschool voor
Veeartsenijkunde te Kuregem-Brussel.

Prof. Dr. V. VAN STRAELEN,
Directeur van het Koninklijk Belg. Inst.
voor Natuurwetenschappen.

Prof. Dr. R. VERHEYEN,
Directeur van Laboratorium aan het
Koninklijk Belgisch Instituut voor
Natuurwetenschappen.

Dr. R. WILLEMS,
Directeur van het Rijkslaboratorium van
Diagnostiek en Veeartsenijkundige
opzoekingen te Ukkel

AFDELING ENTOMOLOGIE :

Mr. C. SEGERS,
Voorzitter.
Directeur bij het Ministerie van
Landbouw - Voorzitter der
Entomologische Vereniging van België.

Mr. G. MYNCKE,
Secretaris.
Mr. R. LANDOIS,
Museoloog.

PERIODIEKE PUBLICATIES :
Mr. M. PALMANS.

Mr. A. BAX
Mr. M. BEUNIS
Mr. J. E. BORRENBURGEN

AFDELING FOTO EN KINO :

Mr. E. FISHER
Mr. R. HERREMAN
Mr. M. PEETERS

Mr. A. PELEGRIE
Mr. VICTOR SIX
Mr. J. VAN TICHEL

MUZIEKCOMMISSIE :

Meester FLOR. ALPAERTS Mr. CH. BOELENS Dr. D. DE BISSCHOP Mr. W. VAN DEN BERGH

BIJZONDER FONDS TOT WEDERAANKOOP VAN DE ZOOLOGISCHE-, BOTANISCHE- EN KUNSTVERZAMELINGEN
v z.w.o.

Mr. A. VAN STRYDONCK,
Beheerder.

RAAD VAN BEHEER :
Mr. P. VAN STRYDONCK,
Voorzitter.
Mr. L. Vlieghe,
Beheerder.

Mr. W. VAN DEN BERGH,
Beheerder.

FEESTCOMMISSIE :

Mr. F. LEYSSENS Mr. R. SIX
Mr. FL. SCHOIERS Mr. A. CLAESSENS

Mr. F. DE VISSER
Mr. G. KENNIS

Mr. ED. SNEYERS
Mr. G. VAN DEN WILDENBERGH

Bijdragen :

Nieuwe leden : Inkomrecht 120,— fr.
Familie-abonnement : 700,— fr. per jaar.

Secretariaat open :

van 9 tot 12 en van 14 tot 17 u. 's Zaterdags van 9 tot 12 u.
De Tuin is geopend :
van 8.30 u. tot zonsopgang. Het sluitingsuur staat

AAN ONZE LEDEN.

Toen in Maart l.l. besloten werd aan onze Leden een omzendbrief te zenden om hun de omstandigheden en de redenen uiteen te zetten, die de Raad van Beheer er toe noopten de bijdragen voor het lidmaatschap aan te passen, waren we er van overtuigd dat de overgrote meerderheid van onze Leden zou begrijpen, dat in deze tijden zulke maatregel, hoe spijtig ook, onvermijdelijk is en dat ze er de gegrondheid van zou inzien.

We zijn in onze verwachtingen niet teleurgesteld, integendeel. Wel waren er, zoals elk jaar, enkele afvalligen, maar de overgrote schaar Leden bleef onze Maatschappij trouw, bovendien werden zeer veel nieuwe toetredingen genoteerd.

Voor deze nieuwe blijken van vertrouwen en gehechtheid aan de Zoo betuigen we allen onze oprechte dank. Ze zijn ons een aansporing om met verdubbelde kracht verder te bouwen aan de schoonheid en het prestige, die we meer en meer willen zien uitstralen van onze Dierentuin.

Nieuwbouw in de Tuin.

De Lente deed dit jaar op een meer dan glorieuze wijze zijn intrede in ons land, hulde al met Pasen onze hovingen in nieuw fris groen en veel bloemen kleurden toen reeds het tuinlandschap. Deze vernieuwing in de natuur gaat in de Zoo haast traditioneel gepaard met een gedeeltelijke opbloei en vernieuwing van haar materiële inrichting.

De meest opvallende en meest spectaculaire innovatie dit seizoen was het nieuw en indrukwekkend « Gebouw voor Nijlpaarden, Tapirs en Buffels ». De officiële en plechtige inhuldiging hiervan op 10 April, door een schitterend weer begunstigd, kende ongemeen veel belangstelling.

De Pers van heel ons land, die we zoveel verschuldigd zijn om haar waardevolle steun, bracht breedvoerig verslag uit over deze gebeurtenis, die door de tegenwoordigheid van de hoge personaliteiten uit alle kringen, een plechtig en waar nationaal karakter had. In ons volgend

nummer zullen we zo vrij zijn weer te komen op deze mooie ceremonie, welke zo zeer het belang beklemtoonde van deze nieuwe etape op de weg naar algehele modernisatie en vernieuwing van onze Dierentuin, waarvoor tijdens de inhuldigingsplechtigheid de officiële en wetenschappelijke wereld zoveel daadwerkelijke belangstelling betoonde.

Een ander goed geslaagde innovatie, waardoor ons concertplein verfraaid werd, is de aanleg van een ruim en sierlijk waterbekken met fonteintje. De kolonie statige flamingo's, die het bevolkt, komt prachtig uit tegen de groene achtergrond die door sierstruiken gevormd wordt. De vele bezoekers, die hier gaarne luisterend naar de muziek verpozen, zullen tegelijkertijd van onze dierenrijkdom kunnen genieten.

Ten slotte mogen we niet nalaten er de aandacht op te vestigen, dat onze dierenverzameling thans rijker is dan ze in het verleden ooit was en er geen gebouw of paviljoen is dat zijn bevolking niet zag toenemen.

Wandelvoordrachten.

Dank zij de welwillende medewerking van Dhr. J. Dufour, Beheerder van de Ornithologische Vereniging van België; Dhr A. Dubois, Voorzitter der Belgische Bond van Aquarium- en Terrariumhoudersverenigingen, en Dhr F. Amelinckx, Secretaris van de Vlaamse Dendrologische Vereniging, zullen in Mei, Juni en Juli op Zaterdagmiddag, te 16 u., wandelvoordrachten in de Zoo ingericht worden.

Daar deze voordrachten respectievelijk handelen over vogels, vissen en bomen in verband met onze verzamelingen, wordt belangstellenden een enig mooie kans geboden om onder zeer bevoegde leiding onze planten- en dierenrijkdom nader te leren kennen.

Wij brengen hier gaarne hulde aan deze Heren Voordrachtgevers voor de grote moeite die ze zich willen getroosten om hun eruditie en ervaring in dienst te stellen van onze Leden.

Mochten deze wandelvoordrachten het succes

Dhr. M. d'Ailly, burgemeester van de stad Amsterdam, in gezelschap van onze Voorzitter dhr. Max Eisen, tijdens het bezoek van het Magistraat van hoger genoemde stad aan de Dierentuin.

oogsten, dat we er van verwachten, dan zullen we aan deze vorm van wetenschappelijke vulgarisatie, in de naaste toekomst, een grotere uitbreiding trachten te geven.

Ons Zomerprogramma.

Op de laatste bladzijden van dit nummer zullen onze Leden het welgevuld programma vinden van onze artistieke en culturele activiteiten en van de ontspanningsgelegenheden, die elkaar deze Zomer in de Zoo zullen opvolgen.

Wij hebben ons uiterste best gedaan er een zo gevarieerd mogelijk karakter aan te geven en oriënteerden ons daarbij naar de wensen van onze Leden. Bij de samenstelling van het programma werden ook de kleine kinderen en de rijpere jeugd niet uit het oog verloren.

De speciale aandacht van onze Leden vestigen wij op het belang, het gehalte en het voorname karakter van onze twee grote tentoonstellingen; « Het Dier in de Hedendaagse Graphische

Kunst » en « De Internationale Tentoonstelling over Bijenteelt ». Daar voor beide veel buitenlandse inzendingen zijn toegezegd, mag verwacht worden dat deze exposities veel weerklink zullen vinden in ons land.

Aan de tentoonstelling over « Graphische Kunst » nemen bekende kunstenaars deel uit ons land, uit Denemarken, Duitsland, Engeland, Frankrijk, Nederland en Zwitserland. Wat de tentoonstelling over « Bijenteelt » betreft, deze zal dank zij de inzendingen door wetenschappelijk bevoegde organismen uit de vier werelddelen, inkers, insectenkenners zowel als leken in hoge mate interesseren.

Voorname Bezoekers.

Tijdens het voorbije dienstjaar ontving onze Dierentuin het vererend bezoek van talrijke vooraanstaande personaliteiten.

Prins Albert van Luik en Prins Alexander brachten een niet officieel bezoek. Verder noteren wij: Monseigneur Cento, Apostolisch Nuntius; de markies Diana, ambassadeur van Italië; Dhr. Dequae, minister van Koloniën; Dhr. Van den Bogaerde, gouverneur van Oost-Vlaanderen; Dhr. Struyf, toegevoegd commissaris voor Toerisme; de Heren Cansdale, Hindle, L. Harrison Matthews, van de Zoological Society of London; Dhr. H. L. Ratcliffe, Sc. D. directeur van het Laboratorium van de Zoological Society of Philadelphia. Dhr. J. Delacour, voorzitter van de American Pheasant Society of New York; Dhr. Lee S. Grandall, general curator van de New York Zoological Society; Dhr. A. Reventlov, directeur van de Zoo te Kopenhagen; Dhr. G. S. Mottershead, van de North of England Zoological Society; Dhr. Cedric L. Flood, directeur van de Royal Zoological Society of Ireland; Dr. Aharon Shulow, directeur van de Zoo te Jeruzalem; Dhr. R. Jeannel, ere-directeur van het Museum d'Histoire Naturelle de Paris; Dhr. M. Ernehelm, directeur van de Zoo te Helsinki; Dr. Raskin, burgemeester van Trier; Dhr. D. Bowles, directeur van de Royal Zoological Society of Scotland; Dr. Lutz-Heck, directeur van de Zoo te Munchen; Dhr. M. Hamlin, voorzitter van de I. C. O. M.; Dr. P. J. Kipp, Professor aan het Zoologisch Laboratorium der Universiteit te Utrecht; Dhr. M. d'Ailly, burgemeester, en de Heren afgevaardigden van de Gemeenteraad der stad Amsterdam; B. Goffer, directeur van de Zoo te Tel-Aviv.

Dhr. Cl. Segers, voorzitter van onze Vereniging voor Entomologie, aan de eer.

Op blz. 27 van dit nummer geven wij een beknopt verslag over de werking van hogergenoemde vereniging gedurende het verlopen dienstjaar.

Indien deze bescheiden vereniging zulke belangrijke activiteit kon ontplooiën, dan is dit enkel te danken aan de bevoegdheid en de toewijding van de Heren Cl. Segers en S. Myncke, onderscheidenlijk Voorzitter en Secretaris van de vereniging.

Vermelden we hierbij dat dhr. Cl. Segers, die tot nu toe het ondervoorzitterschap waarnam van de « Entomologische Vereniging van België », verkozen werd tot Voorzitter van deze belangrijke wetenschappelijke kring, waarvoor we hem hier onze hartelijke felicitaties betuigen.

Militaire Concerten.

In ons vorig nummer konden we reeds met grote voldoening melden, dat de Militaire Kapel van de 11^e Brigade, onder de leiding van Kapitein Kapelmeester J. Moerenhout, deze Zomer op de kiosk van de Zoo zal concorderen.

Het plechtig openingsconcert, dat op 2 April in onze Feestzaal werd uitgevoerd ten voordele van het werk « Peterschap van de Kinderen der Gefusilleerden », kende een vleidend succes.

Hiermee werd op waardige en solemne wijze een oude traditie in ere hersteld, die door de oorlog verbroken werd.

Tussen 1 Mei en 11 September zullen onze Leden elke Donderdag, van 15.30 u. tot 17.30 u. en verder ook op die Zondagen, vermeld in het Zomerprogramma, van 15 u. tot 17 u., de Militaire Concerten kunnen beluisteren in de Tuin en zich daarbij misschien een moment de typische atmosfeer indenken, waarin onze voorouders verpozing vonden.

De prijskamp en tentoonstelling. "De dieren van de Zoo, zoals de kinderen van onze leden ze zien".

Zoals reeds aangekondigd werd in ons vorig tijdschriftnummer, zal er deze zomer een tentoonstelling-prijskamp ingericht worden voor jeugdige dierentekenaars.

Alle kinderen van 6 tot 14 jaar, van onze leden, worden uitgenodigd hier aan deel te nemen.

Herinneren we er aan, dat het de jeugdige deelnemers vrij staat, volgens hun smaak en kunde, het genre en de uitvoering te kiezen.

Dhr. Cl. Segers, de zo ijverige Voorzitter van onze Vereniging voor Entomologie die tevens tot voorzitter der Entomologische Vereniging van België verkozen werd.

Alle genres worden zonder onderscheid aanvaard: tekeningen in zwart of gekleurd potlood, in inkt, in pastel, in olieverf, aquarellen, etsen, lino's, boetseerwerk, enz.

Elke mededinger kan verscheidene werken ter deelneming inzenden. Deze mogen in hetzelfde genre of uit verschillende procédés en genres bestaan, met dien verstande echter dat in dit geval het de jury vrij staat een keuze te doen uit het ingezonden werk.

Talrijke interessante prijzen zullen aan de verdienstelijkste inzendingen toegekend worden, met inachtneming van de ouderdom van de deelnemers.

De jury, welke de indeling verricht en de prijzen zal toekennen, is als volgt samengesteld:

M^w Corry Lievens, directrice van het Jeugdtheater;

Mr J. Vinck, leraar aan het Hoger Instituut voor Schone Kunsten te Antwerpen;

Mr Van den bergh, directeur van de Antwerpse Zoo.

Inzendingen worden van nu af reeds ingewacht tot uiterlijk 23 Juni.

Zij moeten duidelijk naam, voornaam, adres en geboortedatum van de deelnemers vermelden.

Alle bijkomende inlichtingen worden graag op ons Secretariaat verstrekt.

Paul en Cloë tijdens hun verblijf te Khartoum.

Photo Public relations office Khartoum.

EEN ONSCHATBAAR BEZIT :

ONZE WITTE NEUSHOORNS.

Ceratotherium simum cottoni Lydekker.

Ongeveer vijf en twintig jaar geleden was men tot de bedroevende vaststelling gekomen, dat veel diersoorten in Afrika op het punt stonden te worden uitgeroeid. Over heel de wereld gingen toen, krachtiger dan ooit, stemmen op om een gebiedend halt toe te roepen en om maatregelen te eisen ter bescherming van de bedreigde fauna.

Zo ontstonden in België op initiatief en onder impuls van Koning Albert I en dank zij de doorrijvende actie van Prof. Dr. V. Van Straelen, Directeur van het Kon. Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, « De Nationale Parken van Belgisch Congo ».

Tot de zeer ernstig bedreigde diersoorten behoorden de Witte Neushoorns.

In Anglo-Egyptisch Soedan werden strenge maatregelen getroffen voor het behoud van de Witte Neushoorn en ook in de Unie van Zuid-Afrika, waar in het Umfolosi Reservaat enkele exemplaren bescherming vonden.

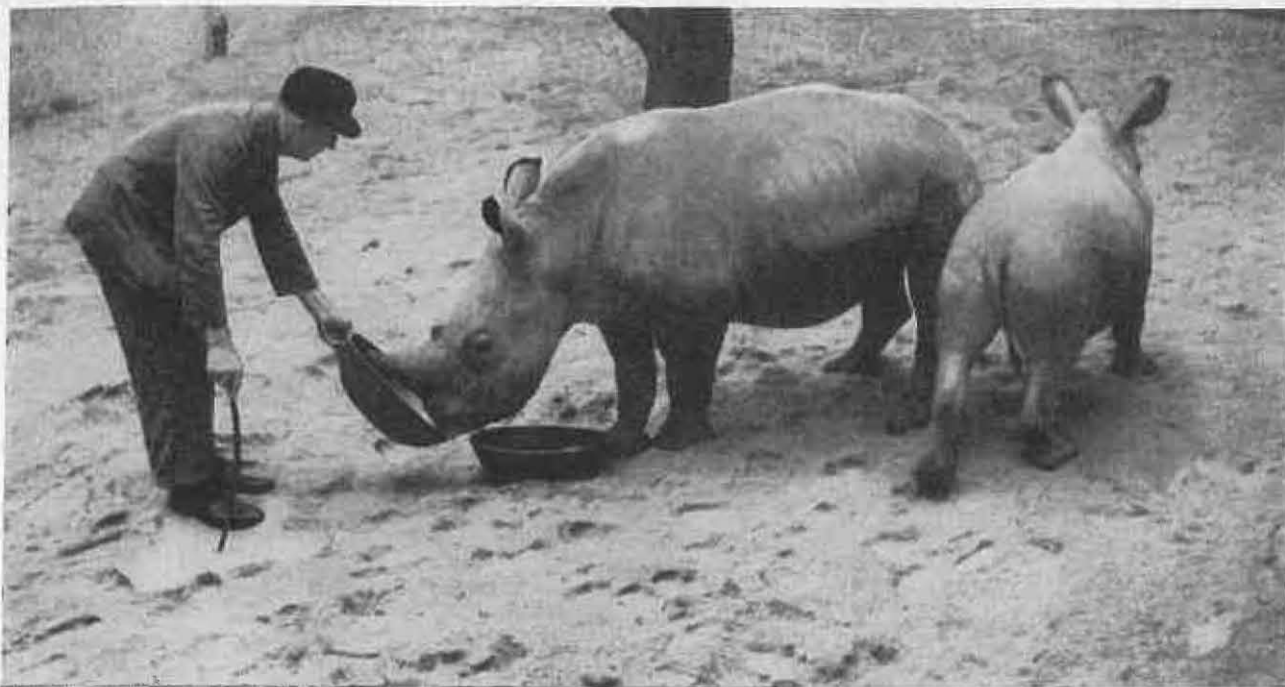
Later kwam in Belgisch Congo het Park van de Garamba tot stand omdat in dit gebied de

Witte Neushoorn ook nog in klein getal voorkomt.

Het gevolg hiervan was, dat in Soedan, namelijk in de Ladostreek, de Witte Neushoorns weer in aantal begonnen toe te nemen. Het « Game Preservation Department » te Khartoum, dit is het ambtelijk toezicht op de jacht en visvangst in Soedan, verleende aan de beroepsjager van Rumuruti (Kenya), Dhr. Carr Hartley, de toelating twee koppels te vangen op voorwaarde het mooiste van beide koppels aan de regeringsdienst af te staan.

In April 1949 werden de dieren gevangen bij Shambe in de provincie Bahr el Ghazal en een week later per stoomboot naar Juba, provincie Equatoria, overgebracht. In December van ditzelfde jaar kocht de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen het koppel van de « Game Preservation Department » alsook een partij andere dieren, gezamenlijk voor de som van één miljoen B. frank.

Het ander koppel zou Dhr. C. Hartley op dit moment nog in zijn bezit hebben in Afrika.

Paul en Cloë daags na hun aankomst te Antwerpen, 7 April 1950. - De bewaker R. Nonneman heeft een twijgje in de hand om de dieren in bedwang te houden.

Dit zijn de enige Witte Neushoorns van het noordelijk ras (*Ceratotherium simum cottoni* Lydekker), die ooit levend gevangen werden. Er verblijft verder nog één koppel Witte Neushoorns in de Zoo van Pretoria, doch dit behoort tot het zuidelijk ras (*Ceratotherium simum simum* (Burchell)).

In April voor de eerste maal in een Dierentuin.

In opdracht van onze Maatschappij vertrok in de Lente 1950 Prof. Dr. Geurden der Gentse Universiteit met een speciaal vliegtuig van de Britse Transport Mij. « Airwork », om de Witte Neushoorns en veel andere specimens van de Afrikaanse fauna, na onderzoek van hun gezondheidstoestand, in ontvangst te nemen. Samen met Lt.-Kol. P. J. Malloy van de Jachtdienst, konvoieerde hij dit belangrijk transport. Onder grote belangstelling kwamen de dieren op 7 April 1950 te Antwerpen toe.

Zij luisterden naar de namen Paul en Cloë die hen door de « Game Preservation Department » gegeven waren. — Volgens de schattingen van de « Game Warden » was het Witte Neushoorn-mannetje « Paul » toen circa 28 maand oud en woog ongeveer 350 K. Het wijfje van

22 maand woog circa 250 K. Beide dieren verkeerden in een schitterende gezondheid.

In de Zoo wachtte hun de goed ingerichte verblijfplaats, die aan alle hygiënische en biologische eisen voldoet. De stal is zeer licht, luchtig en van centrale verwarming voorzien, zodat de temperatuur er constant op 20° C. kan gehouden worden. Een warm-watervedeler werd geïnstalleerd voor de verzorging van deze precieuze dieren. Het buiten-terras is ruim, Z.W. georiënteerd en de grond is er met een 20 cm. dikke laag wit zand bedekt, zodat ze er naar hartelust kunnen in woeien en spelen.

Het gebouw voor onze Witte Neushoorns is in een minder druk bezocht deel van de Tuin gelegen. Verschillende onzer gebouwen werden immers totaal verwoest, terwijl de andere alle zwaar beschadigd werden! Om die reden hebben we een bestaand gebouw als verblijf voor deze dieren moeten inrichten en staat het eerder verouderd en onaesthetisch uitzicht van deze oude constructie niet in verhouding tot de grote zoölogische waarde van onze Witte Neushoorns. Het ligt in de bedoeling van de Raad van Beheer ze later in de Egyptische Tempel onder te brengen, doch dit zal pas kunnen gebeuren als onze financiële toestand ons zal toelaten dit gebouw van binnen te moderniseren.

Verantwoording.

Al dadelijk rijst de vraag of het verantwoord is zulke zeldzame dieren in een dierentuin op te nemen.

De Wetenschappelijke Raad van de Kon. Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen adviseerde de Raad van Beheer, dat vermits de Belgische Regering door de stichting van het Nationaal Park van de Garamba een ernstige poging doet om de Witte Neushoorns in stand te houden, onze Maatschappij de plicht heeft zich in te spannen het werk in Belgisch Congo aan te vullen, door te trachten deze dieren in gevangenschap te kweken. Indien het Pater David hert of de Europese bison nog bestaan, dan is dit omdat op het kritisch moment enige koppels in gevangenschap leefden, en zo de Amerikaanse Bison nog voorkomt, dan is het omdat einde der vorige eeuw de laatste exemplaren een toevlucht vonden in een Nationaal Park.

Over de motieven, die het « Game Preservation Department » er hebben toe doen besluiten twee koppels te vangen, kunnen we niet oordelen. Vermoedelijk zijn de beschermingsmaatregelen na 25 jaar hier zo doeltreffend gebleken, dat het aantal Witte Neushoorns in zo ver weer was toegenomen, dat hun voortbestaan er niet door in gevaar gebracht werd, indien enige exemplaren gevangen werden.

Toen de kans geboden werd deze zeldzame vertegenwoordigers van de fauna van ons Overzees Gebied aan te kopen, mocht onze Nationale Dierentuin niet aarzelen dit zwaar financieel offer te brengen, om te trachten bij te dragen tot het in stand houden van onze Congolese dierenrijkdom.

Soorten.

De neushoorns behoren evenals de paarden en de tapirs tot de onder-orde der *onevenhoevigen*. Het zijn planteneters. Hun middelste teen is krachtig ontwikkeld en draagt de ledematen.

In Europa leefde in het Palaeolithisch tijdperk een wolharige neushoorn, waarvan in Starunia (Polen) een goed bewaard geraamte gevonden werd in minerale was.

In Azië komen twee soorten zwarte neushoorns voor met één hoorn en één soort zwarte neushoorn met twee hoorns.

In Afrika leeft de zeldzaam geworden zwarte neushoorn (*Diceros bicornis* (L.)) met twee hoorns, en waarvan een ♀ in de Dierentuin te Antwer-

pen verblijft en een ♂ er in de maand Mei verwacht wordt.

Bovendien komen er in Afrika twee soorten Witte Neushoorns voor: de *Ceratotherium simum simum* (Burchell), die zuidelijk leeft en de *Ceratotherium simum cottoni* Lydekker, die boven de Evenaar voorkomt. Tot deze laatste soort behoren de Witte Neushoorns van de Antwerpse Dierentuin.

Geschiedenis van het Noordelijk Ras.

Ceratotherium simum cottoni Lydekker.

Over het noordelijk ras Witte Neushoorns, zijn veel minder gegevens voorhanden dan over het zuidelijk ras, omdat dit veel later ontdekt werd en pas in 1908 door Lydekker beschreven en gedetermineerd werd als « *Ceratotherium simum cottoni* ». Veelal spreekt men van het Lado ras.

Niet minder dan twee schrijvers vermeldden destijds het inlandse geloof in het bestaan van een eenhoornige Afrikaanse rhinoceros. Sir Andrew Smith laat er in 1838 het mogelijk bestaan van doorschemeren en ook Dhr. F. Fresnel gewaagt er in 1848 van en geeft zelfs als vermoedelijk verspreidingsgebied het Tchad meer en de Witte Nijl aan. Indien zijn gegevens op feiten berusten, dan zouden de twee hoorns, die de Heren Denham en Clapperton voor het British Museum uit de buurt van het Tchad meer meebrachten, in de eerste helft der 19^e eeuw, afkomstig kunnen zijn van *Ceratotherium simum cottoni*.

Ten overstaan van de wisselende verhouding tussen de voorste en achterste hoorns gebeurt het vaak, dat de achterste hoorn van de Witte Neushoorn slechts een bult is van circa 8 cm. Zo is het mogelijk dat vroegere waarnemers tot het bestaan van een eenhoornige soort concludeerden.

De natuurvorser Herbert Lang vond in 1923 een publicatie van 1869 door de Duitser Heuglin, die in zijn reisverslag vermeldde een Witte Neushoorn in het Lado district te hebben waargenomen.

Intussen wordt Majoor Gibbon nog steeds genoemd als ontdekker van het noordelijk ras, omdat hij in 1900 een volledig stoffelijk overschot aan het Carnegie Museum te Pittsburgh bezorgde.

Begin 1908 bracht Majoor P. H. G. Powell-Cotton een omstandig verslag uit over het noordelijk ras Witte Neushoorns en schonk de schedel en de hoorns van een mannelijk dier aan het British Museum. Weldra bleek, dat de *Ceratotherium simum cottoni* meer verspreid was, dan aanvankelijk vermoed werd. Exemplaren werden

Photo H. Lang, Zoological Society Bulletin July 1920. New York.

De Savanne is het woongebied van de Witte Neushoorn. De opname geschiedde in de maand April, tijdstip dat de vegetatie nog niet tot ontwikkeling is gekomen. Dit laat toe hier en daar de paden te onderscheiden. Op het voorplan een termietenheuvel, waartegen de Witte Neushoorn zich schuurt na het modderbad.

ook meer zuidelijk, tot aan Belgisch Congo, geschoten.

Dhr. Cuthbert Christy schrijft in 1925 dat er in Anglo-Egyptisch Soedan nog maar weinig exemplaren leven en er aan de linker oever van de Bahr el Jebel Nijl niet meer dan 20 rondzwerven. Meer westwaarts, langsheen de hoogte, die de stroomgebieden van de Nijl en de Congo scheidt, ongeveer vanaf Yei, in West-Mongalla, tot aan een punt in Bahr el Ghazal, iets ten N.W. van Tembura komen ze iets talrijker voor. Tussen de Meridi en Yambio rivieren ontmoette hij op zijn vele tochten in 1916 tal van exemplaren met lange hoorns, waaruit hij besloot, dat ze hier niet vaak verontrust werden. Meer zuidelijk dezer streek naar de Congostroom toe, op Belgisch gebied, vond hij ze talrijker dan gelijk waar op Brits gebied. In de verbrande brousse van Aba lagen toen veel schedels in de zon te bleken. Westwaarts van Aba in het Uele district ontmoette hij ze haast dagelijks.

Dhr. H. Lang, die de Amerikaanse wetenschappelijke expeditie in de jaren 1909-1915 leidde, schatte in 1920 het totaal levende Witte Neushoorns — *Ceratotherium simum cottoni* — op 2.000 à 3.000 stuks. Een inlandse jager kon er zich toen nog op beroemen 30 Witte Neushoorns met zijn lans neergeveld hebben. In het Lado gebied alleen doodden toen de inlanders jaarlijks 40 stuks voor hun vleesbevoorrading.

De Witte Neushoorn werd in Zuid-Afrika in circa 40 jaar practisch uitgemoord. In het Noorden was hij enkele jaren nadat hij ontdekt werd, al ernstig met uitroeiing bedreigd. Dit is een barbaars en onterend record zoals Dhr. Christy dit noemt.

Het verspreidingsgebied werd in 1949 door Prof. Dr. P. Rode als volgt begrensd: ten Oosten door de Witte Nijl en ten Westen door de lijn die Birao en Zemio verbindt (in Oubangui-Chari, Fr. Equatoriaal-Afrika); verder ten Zuiden strekt het gebied zich uit tot N.O. van de Uele. Het is hier, in het N.W. van Faradje, dat het Park van

de Garamba gesticht werd bij Koninklijk besluit van 17 Maart 1938.

Over het aantal Witte Neushoorns daar in leven is niets gepubliceerd.

De Witte Neushoorn staat vooraan op de lijst n° 1 der bij Koninklijk Decreet van 21 April 1937 beschermde dieren (na de gorilla en de okapi). Alleen door de Regering kan toelating verleend worden om een Witte Neushoorn te vangen of te doden. Zulke toelating werd sedert de uitvaardiging van het Decreet gelukkig nooit verleend. Wij hopen, dat het Gouvernement van Belgisch Congo zich onverzettelijk aan deze zienswijze zal blijven vasthouden.

Gevangen Neushoorns.

De neushoorns die in Europese Zoo's vroeger werden tentoongesteld behoorden meestal tot de Aziatische soorten. De reden hiervan is ons niet bekend. In zo ver men weet werd de Witte Neushoorn voorheen nooit buiten Afrika getransporteerd. Volgens Otto Keller werden in de Oudheid Indische en Ethiopische neushoorns naar Europa gebracht. Of deze laatste wel eens tot z.g. witte soort behoorden is mogelijk.

Photo Proceedings of the Zoological Society of London nov. 1950.

De Witte Neushoorn (♀) van het Zuidelijk ras in de Zoo van Pretoria, 29 Juli 1946. - Zuluana op de ouderdom van zes dagen.

Geschiedenis van het Zuidelijk Ras.

Ceratotherium simum simum (Burchell).

De *Ceratotherium simum simum* werd nooit ten Noorden van de Zambezie of ten Noorden van de 17° Zuider Breedte waargenomen. Ruim een eeuw geleden kwam hij zeer overvloedig voor. In 1812 werd hij door Dr. W. B. Burchell in Batlapin opgemerkt en in 1836 zag sir Cornwallis Harris er 80 in één dagreis door het Maliesberg district (bij Johannesburg). Over een afstand van 2½ mijl ontmoette hij er 22 waarvan hij er 4 neerschoot uit zelfverdediging. Sir Andrew Smith zag er rond dezelfde tijd 100 à 150 op één dag, de helft hiervan behoorde tot de zwarte soort. Tussen 1847 en 1848 doodden de Heren Oswell en Vardon 89 neushoorns, waaronder veel witte. Ook in de jaren 1850-54 kon C. J. Anderson er nog 60 neerleggen.

Toen de beroemde jager-zoöloog F. C. Selous in 1871 Z.-Afrika bezocht, waren ze in sommige streken reeds zeer zeldzaam geworden. In Matabeleland waren ze in 1880-84 toch nog zo talrijk, dat een handelaar het de moeite achtte 400 inlanders van wapens te voorzien om aan de grote vraag naar hoorns te kunnen voldoen.

In opdracht van Dhr. Walter Rothschild schont Dhr. Coryndon in 1898 twee stieren respectievelijk voor het « Museum of Natural History » te South Kensington en het « Tring Museum ». Cecil Rhodes begiftigde het museum van Kaapstad met een specimen. In 1899 stelde F. C. Selous met teleurstelling vast, dat op enige exemplaren in Zoeloeland na, de Witte Neushoorns practisch uitgestorven waren en vreesde, dat in de eerste jaren der 20° eeuw de allerlaatste vertegenwoordigers van deze oude diersoort wel van de aarde zouden weggevaagd zijn.

Dank zij de oprichting van het Natuurreservaat van Umfolosi in Zoeloeland bleven enige exemplaren in stand en in 1926 zouden er ook nog enkele de wildste streken van Rhodesia bewoond hebben. Volgens Dr. S. Frechkop, Wetenschappelijk Raadgever van onze Maatschappij, leefden er in 1941 circa 30 Witte Neushoorns in het Umfolosi Reservaat. Een kalf dat in 1946 door de moeder verlaten was en in de Zoo van Pretoria werd opgenomen, was de eerste Witte Neushoorn, die in gevangenschap kon geobserveerd worden. Dr. Bigalke schreef er een artikel over in « Animal Kingdom » (1947) en publiceerde een omstandig rapport over de eerste levensmaanden van deze baby-neushoorn, in het

wetenschappelijk tijdschrift van de Zoological Society of London (1950).

Algemene Kenmerken.

De Witte Neushoorn verschilt van de andere soorten door zijn grotere gestalte en zijn zware, stompe kop die een derde van de lichaamslengte bereikt. Na de olifant is hij het grootste landzoogdier. Volwassen exemplaren kunnen een totale hoogte van 2,15 m. bereiken.

Hij is gemakkelijk van andere soorten te onderscheiden door zijn stompe, brede snoet en de zeer brede lippen. De andere rhinocerossen hebben een puntige bovenlip. Ook wordt de Witte Neushoorn « Stompneuzige of Breedlippige Neushoorn » genoemd.

De twee hoorns zijn langer (tot 1,50 m.), de oren zijn anders gevormd en gericht, de huidskleur is iets lichter dan bij de zwarte neushoorns en ten slotte is hun nekvalt kentekenend.

Kleur en Naam.

In de Zoo kan men de kleur van de Zwarte Neushoorn (*Diceros bicornis* (L.)) en van de Witte Neushoorn best vergelijken omdat beide

Afrikaanse soorten niet ver van elkaar geëxposeerd worden. Alhoewel de Witte Neushoorn merkkelijk lichter van kleur is, kan hij bezwaarlijk als wit beschreven worden. De kale grauwe huid verklaart de naam « Witte » Neushoorn niet. Wel lijken de dieren bij een bepaalde belichting veel heller van kleur dan ze in werkelijkheid zijn. Ongetwijfeld moeten de Boers, die zich rond 1836 aan de Oranje rivier neerzetten hem toen voor het eerst gezien hebben. Wellicht gaven zij hem deze naam (Witte Rhinoster of Wit Rhinaster). Mogelijk hadden de eerst waargenomen dieren pas een modderbad genomen in een streek met lichte aarde. Het is ook niet uitgesloten dat de dieren zo besmeurd waren door de « ossenpikker » (vogel die neushoorns vaak vergezelt), dat ze haast wit leken.

De naam « Witte » Neushoorn houdt misschien verband met de zeer typische « wijde of brede (Eng. wide) » snoet van deze soort, die bovendien alleen op « weide » gronden zijn voedsel kan vinden. Dit zijn evenwel alle slechts gissingen.

Selous, die eens veel pas afgestroopte huiden van verschillende soorten neushoorns doorheen zag liggen, merkte weinig verschil.

Photo V. Six.

Kop van Witte Neushoorn. De rechthoekige snuit met horizontale bovenlip is opvallend.

Kop van Zwarte Neushoorn met V-vormige snoet. De vingerlip is duidelijk zichtbaar.

Woongebied.

Het woongebied van de Witte Neushoorn is meer beperkt dan dit van de zwarte, omdat hij als graseter gebonden is aan goede weideplaatsen. Het noordelijk ras leeft in een overeenkomstig klimatologisch gebied en in een gelijkaardig landschap als de zuidelijke soort. De savanne is zijn natuurlijk milieu: een vlak of gegolfd open terrein afwisselend dor of met kleine waterpoelen bezaaid, waarin de Witte Neushoorns zich met voorliefde woelen.

Hier en daar groeien alleenstaande struiken of bomen. In het regenseizoen schiet het gras welig op, soms ter hoogte van 2 à 3,50 m. Rivieren treden dan buiten hun oevers en overstromen grote gebieden zodat de wateren van Nijl en Congo wel eens samenvloeien. Ook bosstreken met open weideplaatsen worden door de Witte Neushoorns bezocht.

De karakteristieke Snoet.

Aan de vorm van de bovenlip kan ieder dadelijk de Witte Neushoorn van de andere soorten onderscheiden. De bovenlip bij de zwarte neus-

De smalle neusgaten staan aan de uiterste hoeken van de rechthoekige snuit.

hoorn is V-vormig: het is een vingerlip, waarmee hij planten en takjes, die zijn natuurlijk voedsel vormen, kan afrukken.

De Witte neushoorn heeft een buitenmate brede snuit die haast rechthoekig is. De bovenlip is horizontaal zonder enige kromming in het midden. De boord van de onderlip is volgens alle natuuronderzoekers hoornachtig, zodat de lippen geheel aangepast zijn om gras « af te maaien » waarmee hij zich uitsluitend voedt. Hij is een ware graseter; van hoge planten zou hij, zoals de zwarte soorten, niet kunnen eten.

Nu openen onze Witte Neushoorns wel nooit zichtbaar de muil. Met de bovenlip, die over de onderlip heen glijdt, brengen ze het voedsel in de muil. Hoe we ook de onderlip langs binnen betastten, het bestaan van hoornachtige vergroeiing op de onderlip konden we niet waarnemen.

Neus en reuk.

De neusgaten zijn smal, betrekkelijk klein en staan aan de uiterste hoeken van de rechthoekige snuit.

Ze zijn langer en meer spleetvormig dan bij de zwarte neushoorn. Algemeen wordt aangenomen dat hun reukorgaan zeer gevoelig is. Vermits ze meestal met de neus dicht bij de grond lopen lijkt het wel dat ze sterk vertrouwen op hun reuk. Telkens we een stuk brood in de stal van onze Witte Neushoorns werpen gaan ze duidelijk voort op de geur om het te zoeken. Ze hebben evenwel niet de gewoonte eerst aan voedsel of drinken te ruiken, alvorens dit tot zich te nemen. Ook besnuffelen ze nooit de kleren van hun verzorger, zoals vele dieren dit doen.

Oren en Gehoor.

De oren lijken op die van een paard. Zij zijn zeer beweeglijk. Het dier kan een oor in de nek leggen terwijl het andere rechtop staat, de oorschelp is daarbij dan naar voor of zijwaarts gericht. Bij onze beide dieren staan ze met een tussenruimte van 20 cm. ingeplant; bij onze zwarte neushoorn is deze afstand 28 cm. Ze zijn cilindervormig aan de basis en spits aan de uiteinden. De boorden er van zijn bij onze mannetjes Witte Neushoorn dicht behaard, bij het wijfje verdwenen hier de haren bijna totaal. De oorgang is met donsachtig zwart haar begroeid. De paviljoenopening is iets meer naar voor gedraaid dan bij de

zwarte soort. De overlangse doormeter van de oorschelpopening meet bij Paul 25 cm. De totale lengte van het oor is 32 cm.

Volgens Selous is zijn gehoor evenals zijn reuk zeer goed ontwikkeld en meermaals stelde hij vast, dat hij op enige honderden meter afstand de aanwezigheid van de mens, die hij onmogelijk kon zien, gewaar werd. Anderzijds gelukte deze natuuronderzoeker er vaak in Witte Neushoorns bij gunstige wind tot op circa 35 m. te naderen zonder te worden opgemerkt. Op dergelijke bevindingen berusten misschien de verklaringen van de meeste onderzoekers, die zijn gezichtsvermogen bepaald slecht noemen.

Onze Witte Neushoorns reageren zeer goed op hun naam en gaven herhaaldelijk blijken van over een scherp gehoor te beschikken. In hun slaap worden ze zo gemakkelijk door gerucht gewekt, dat de verzorger ze nog nooit slapende heeft kunnen aantreffen.

De Hoorns.

De Witte Neushoorn heeft twee hoorns. Ze zijn langer en slanker dan die van de zwarte neushoorn maar aan de basis zijn ze breder en haast vierkantig. De kromming naar achter is geringer. De voorste hoorn is vaak geheel recht en soms wel naar voor gebogen.

De lengte van de voorste hoorn bij volwassen dieren varieert tussen 45 cm. en 1,50 m. De tweede hoorn is veel korter: 10 à 60 cm. en is eveneens breed en vierkantig aan de basis.

De langste hoorn die bekend is van het zuidelijk ras meet 155,6 cm. en werd door W. Gordon-Cumming uit Zuid-Afrika meegebracht.

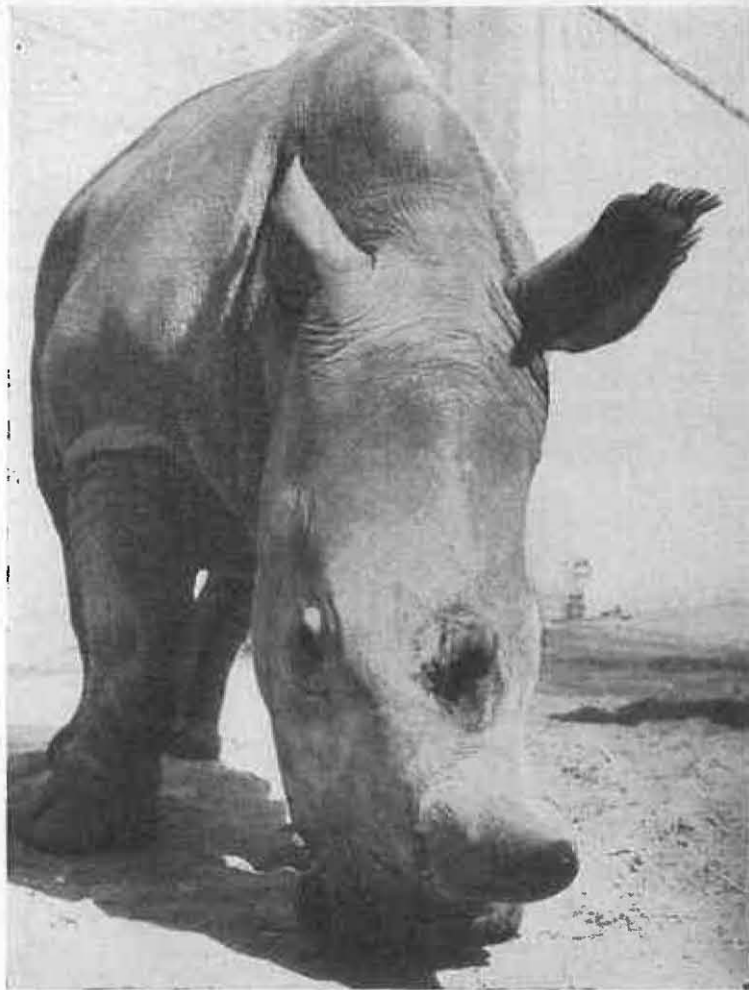
De langste hoorn van het noordelijk ras meet 114 cm. en berust in de « Lado collectie » van Maj. Gen. Charlton Spinks.

Van dit ras, waartoe onze exemplaren behoren, bracht H. Lang in 1909-1915 een voorste hoorn mee van 106,6 cm. en de achterste hoorn van ditzelfde mannetje mat 55,8 cm.

De hoorns van onze mannetjes Witte Neushoorn, Paul, dat nu \pm 4 jaar en 4 maand oud is, meten 33 cm. en 14 cm. en hebben aan de basis gemeten een omtrek van 49 cm. en 43 cm.

Deze van het wijfje « Cloë » dat nu \pm 3 jaar en 10 maand oud is zijn 25 cm. en 12½ cm. lang en hebben een omtrek aan de basis van 40 cm. en 30 cm.

Hun voorste hoorn helt merklijk naar achter en vertoont sleet aan de voorzijde. Ze woelen er

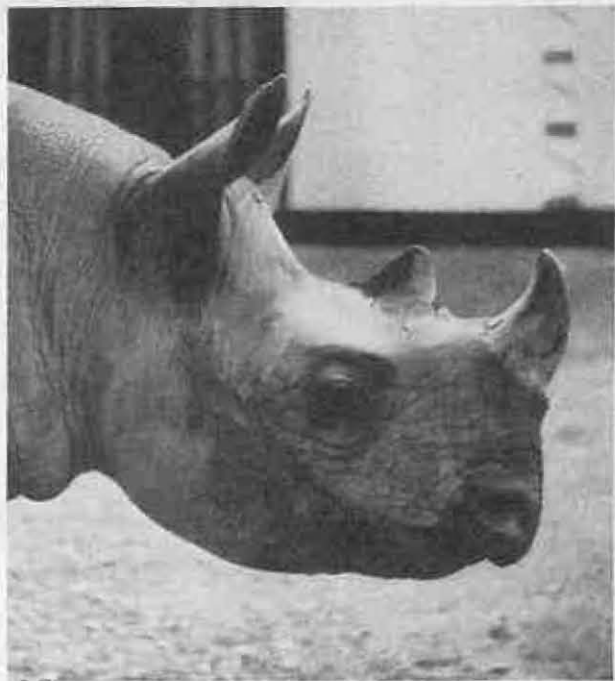

De oren zijn zeer beweeglijk. Het dier kan een oor in de nek leggen terwijl het andere rechtop staat. De oorschelp is daarbij naar voor of zijwaarts gericht.

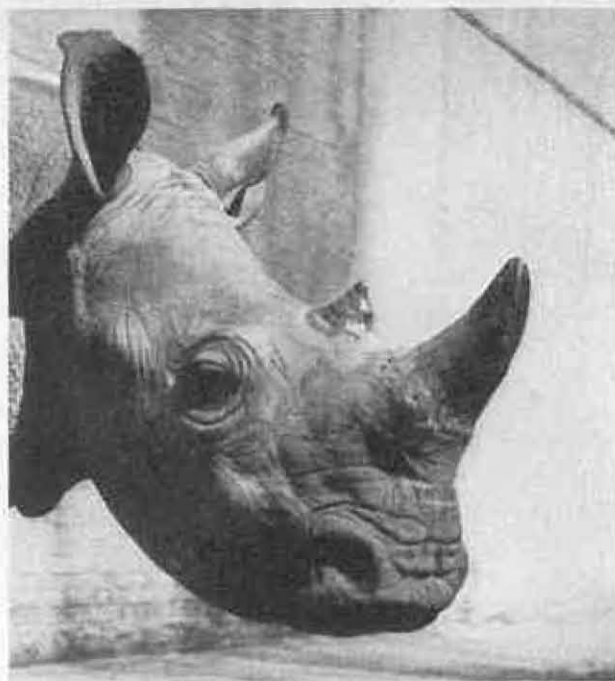
gaarne mee in stro en mul zand, schuren hem wel eens tegen een boomstronk, rammelen er mee tegen de tralies om de aandacht van hun verzorger te wekken, maar nooit schuren ze er mee tegen de steenen vloer of tegen de muur. In tegenstelling met wat algemeen in de natuur werd waargenomen, lopen ze ook wel eens met het hoofd opgericht en de hoorn in verticale stand, doch meestal houden ze de hoorn dichtbij en evenwijdig met de grond.

Als ze elkaar al eens stoten, dan is dit steeds uit speelsheid. Ze gebruiken de hoorn meer om te stompen en te duwen, dan om werkelijk te steken, de beweging is nooit krachtig naar boven gericht.

Lopen ze achter elkaar, dan legt de achterste wel eens de hoorn tegen de poten van de voorste, verder stompen ze elkaar er vooral mee onder de buik of haken de hoorn tussen bil en buik of onder de keel.

Ten opzichte van de tweede hoorn ligt het oog bij de Zwarte Neushoorn er nog onder.

Bij de Witte Neushoorn integendeel ligt het oog ten opzichte van tweede hoorn, meer naar achter.

In de savanne banen ze er zich een weg mee door het hoge en vlijm-scherpe gras, dat na zware regens verward door elkaar gestrengeld is. Dit doet de hoorn ongetwijfeld sterk afslijten wat een reden kan zijn waarom de hoorn van de Witte Neushoorn slanker is dan die van de zwarte neushoorn, en gemakkelijk afbreekt. Of de hoorns bij dieren in gevangenschap zich anders zullen ontwikkelen moet nog worden afgewacht.

Enigszins ten onrechte spreekt men hier van « hoorns », daar dit bij deze dieren in werkelijkheid een hoornachtige vergroeiing van de opperhuid is. Ze maken geen deel uit van het geraamte en rusten niet op een beenkern zoals bij herkauwers. Op de plaats van de hoorn is geen wijziging in de beenvorming van de schedel te merken. Met de huid vallen ook de hoorns af. Een jager kan ze met een mes uitsnijden. Twee dagen na de slachting kunnen ze met de hand uitgerukt worden.

Als we de Witte Neushoorns in de Antwerpse Dierentuin de hoorn tegen de wand van de drinkbak zien drukken, dan merken we duidelijk dat hij los op de schedel staat.

Bij het kalf in de Zoo van Pretoria vertoonde zich zes dagen na de geboorte reeds een ronde bult op de neus ter hoogte van 2,5 cm., die bedekt was met een zwarte blinkende hoornlaag. De tweede hoorn werd pas 3 maanden later zichtbaar.

Hoorns Oorzaak van Uitroeiing.

Evenals het ivoor zijn de hoorns van de Witte Neushoorns altijd zeer gezocht geweest door de kunst- en hoornindustrie. Men heeft ze in alle tijden gesneden, uitgehold, gepolijst, er beeldjes, drinkbekers, handvatten, enz. van gemaakt. Plinius verhaalde, dat er olieflessen van gesneden werden en vooral ook drinkhoorns, want deze hadden de wonderbare kwaliteit van ook het mythologisch Styxwater in te houden, dan wanneer dit water alle bekers in ander materiaal deed barsten.

Heden nog hebben Indische vorsten een voorliefde voor drinkschalen uit neushoorn, omdat ze er van overtuigd zijn; dat de drank er schuimend zal overstromen, indien er gift mocht ondergemengd zijn. Over het algemeen schrijft de Indische en Chinese geneeskunde een magische en helende kracht toe aan de hoorn van de rhinoceros. Dit is dan ook de oorzaak waarom eerst de Aziatische en later ook de Afrikaanse neushoorns bijna totaal van de aarde werden weggevaagd. Naar schatting zouden in de 19e eeuw wel 30.000 neushoorns zijn afgeslacht te oordelen naar het aantal hoorns dat toen in de industrie werd verwerkt. In Afrika was de handelswaarde er van in 1916, volgens Dhr. Christy, £. 1 à £. 3 per stuk.

Het vervoer en export van rhinoceros-hoorns is thans in alle Afrikaanse staten verboden.

Ogen en Gezichtsvermogen.

De ogen zijn zeer klein en liggen achter de tweede hoorn. Door omringende huidplooien lijken ze goed beschermd. H. Lang vermoedt dat de ogen ingesteld zijn op scherp zicht op korte afstand b.v. om te grazen en dat hij op 50 m. iets zou waarnemen, dat op 15 m. buiten zijn gezichtsveld valt. In de Zoo herkennen de dieren hun verzorger indien hij zich onder de bezoekers mengt op elke afstand tot circa 20 m. zijnde de grootste lengte van hun buiten-verblijfplaats.

Veelal wordt gemeend, dat ze gevaar op grote afstand niet zien, maar dat ze er voor gewaarschuwd worden door ossen-pikkers, die meestal op hun rug zitten. Deze vogels zouden tijdig alarm geven door naar de kop van de neushoorn te lopen en door krijgend op te vliegen.

De Huid.

De donker grijze of licht-grauwe huid is zo goed als naakt. Op sommige plaatsen is ze tot 5 cm. dik. Bij dieren die in vrijheid leven is ze op de schouders, de borst en de buik door wrijving tegen planten afgesleten. Wrijving door hoog snijdend gras is zo groot, dat H. Lang na een tocht van 19 dagen in het woongebied van de Witte Neushoorn het bovenleer van zijn zeer zware schoenen met ijzerdraad moest dichtvlechten, omdat het helemaal doorkorven en afgesleten was.

Bij onze Witte Neushoorns is de huid op de rug merklijk gladder dan op andere plaatsen, waar ze hobbeliger is, doch overal is ze sterk gekloofd. Hoe zacht we de dieren ook maar even aanraken, toch zien we aan hun reacties dat ze dit voelen.

Eeltvorming is duidelijk merkbaar bij ons koppel op de knie van de voorste poten en de knieboog van de achterste poten.

De huidplooien zijn niet zo diep als bij de

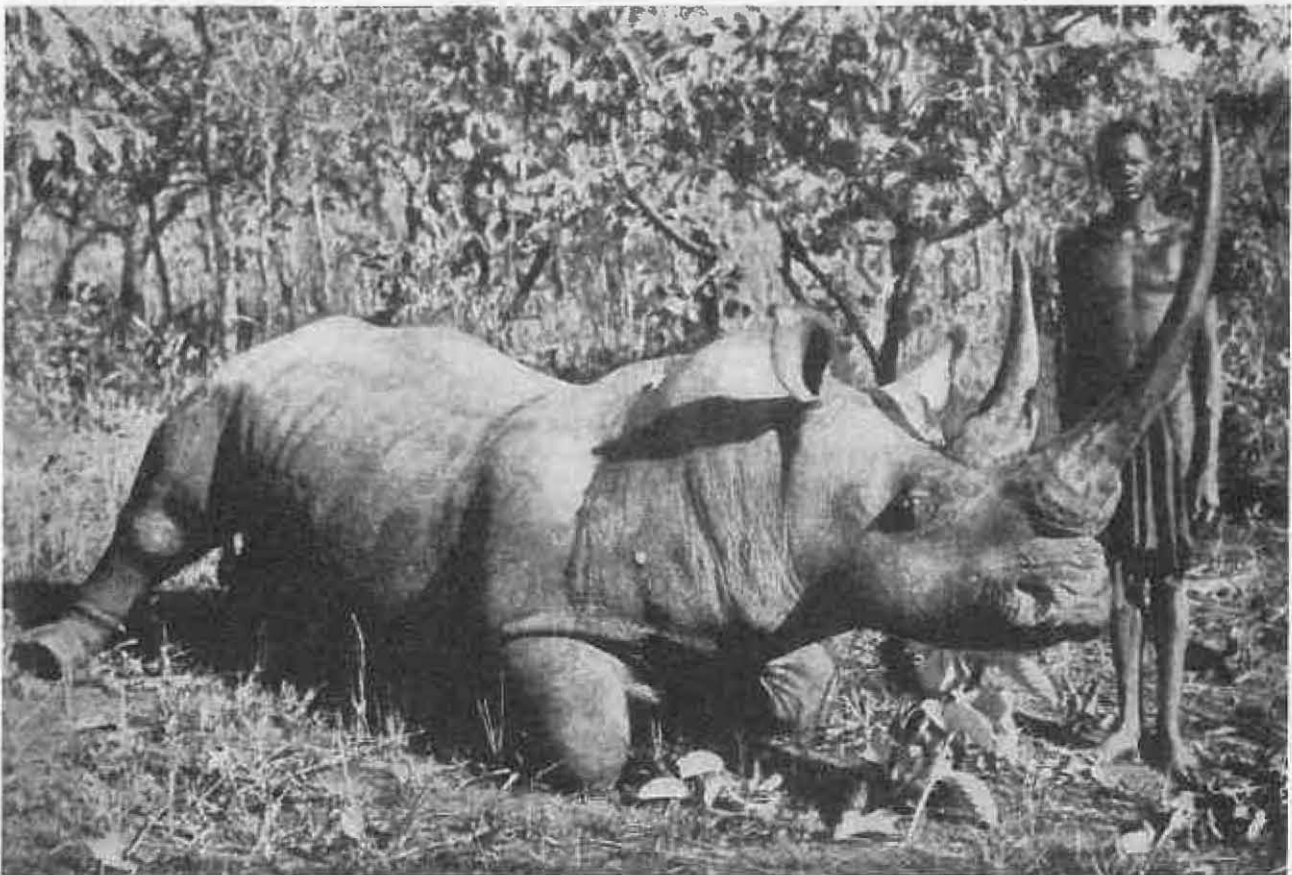
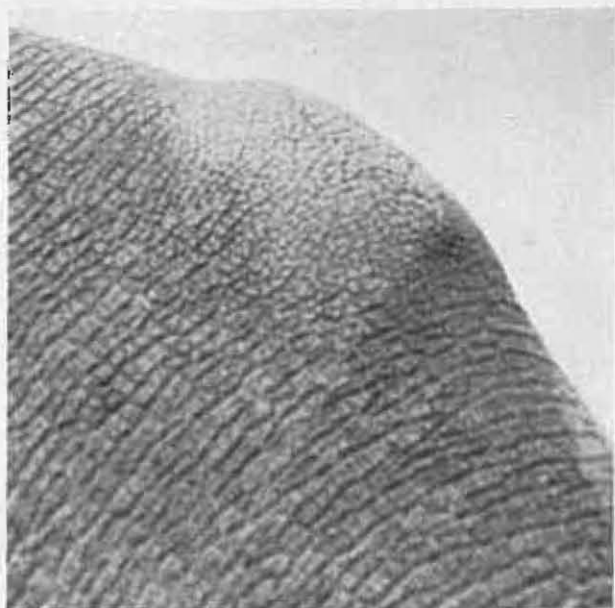
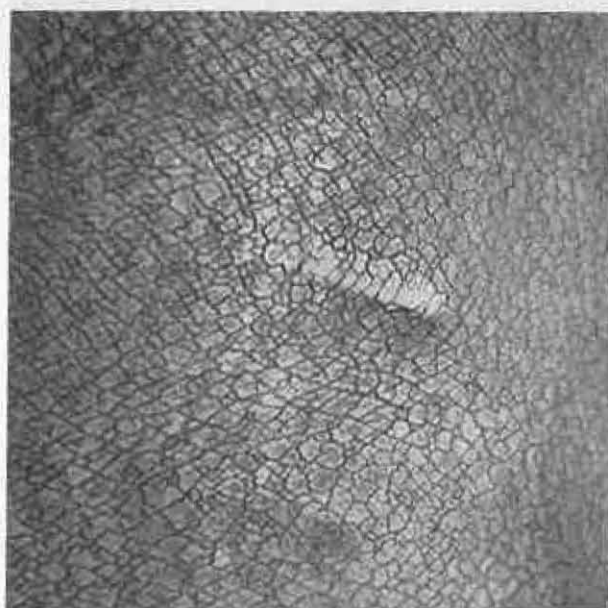

Photo H. Lang. Zoological Society Bulletin Juli 1920, New York
Witte Neushoorn uit het Uele Distrikt in Belgisch Congo.- Dit dier behoort nu tot de verzamelingen van het « American Museum of Natural History ». De voorste hoorn meet 106,6 cm.

Tekening van de huid op de nekbult bij Cloë.

Tekening van de huid op de romp bij Paul.

Aziatische soorten. Bij sommige bewegingen gaan ze bij onze jonge dieren bijna totaal open.

Wanneer ze de kop oprichten ontstaat er een W-vormige plooi in de nek achter de oren, die tot aan de keel reikt.

Aan de voorste ledematen loopt er een horizontale plooi boven de elleboog en een verticale dubbele plooi aan het schouderblad.

Aan de achterste ledematen is een horizontale plooi op het scheenbeen, die zich slechts af en toe, bij door ons niet te bepalen standen der poten, aftekent. Een zeer diepe plooi loopt verticaal in het bekken vóór de dij.

Klein plooien bevinden zich rond de ogen en

ook de bovenlip kan zich in horizontale plooien samentrekken, doch dit zijn functionele bewegingen van de bovenlip en geen eigenlijke huidplooien. Dit geldt ook voor de kleine plooien aan de aars en de schede.

Het plooipatroon is hetzelfde bij onze beide dieren.

Indien we het plooipatroon van onze *Ceratotherium simum cottoni* vergelijken met de voortreffelijke beschrijving die Dhr. Bigalke geeft van het *Ceratotherium simum simum* kalf, dat in de Zoo van Pretoria leeft, dan zou de plaats der huidplooien bij de twee rassen overeenstemmen. Nergens konden wij onze waarnemingen met

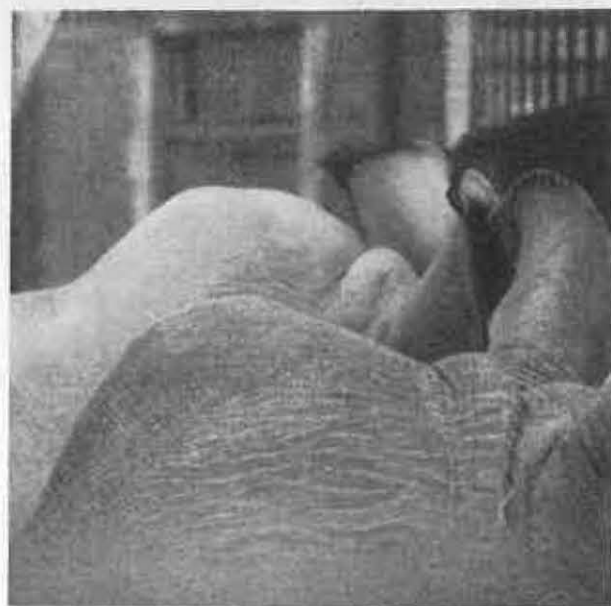
De duidelijk afgetekende eeltvorming op de knie van de voorpoten.

De eeltvorming op de knieboog van de achterste poten.

Opname van de nek van beide Witte Neushoorns met Cloë op het voorplan; de koppen zijn naar voor gebogen.

Zelfde opname als beeld hiernaast met het verschil dat beide dieren de kop hebben opgericht. De nekbult bij Cloë is zichtbaar groter dan bij Paul.

andere beschrijvingen vergelijken. Mogelijk is de overeenstemming toeval, mogelijk is het plooi-patroon bij alle Witte Neushoorns hetzelfde.

Kenschetsend bij de Witte Neushoorns is de nekbult die zich vormt achter de dubbele nekplui, als de dieren de kop oprichten.

Indien « Paul » de kop voorover buigt, tekenen zich duidelijk drie kleine eeltvlekken af, die tot een bult samentrekken als hij de kop opricht.

Bij « Cloë » zijn de drie eeltvlekken tot een grote eeltvlek samengegroeid en als zij de kop opricht, vormt zich een nekbult, die regelmatig van vorm en opvallend groter is, dan die van « Paul ». (Zie photo's hierboven.)

Huidparasieten.

Brehm vertelt, dat de Witte Neushoorn buiten de mens niet veel vijanden heeft en dat leeuwen en tijgers maar gevaarlijk zijn voor kalveren, indien ze van de moeder gescheiden zijn. Wel zouden ze veel te lijden hebben van grote teken en veel tweevleugeligen (muggen en vliegen), die zich in de huidplooien en aan de binnenzijde der ledematen, waar de huid dunner is, vastzetten.

Buiten de runderdazen die zelfs hun dikke huid kunnen doorsteken om bloed te zuigen, zijn er in de buurt van de Witte Neushoorns steeds grote zwermen kleine vliegen, die op de duizende kleine wonden, die de huid van Witte Neus-

hoorns vaak vertoont, leven. Ten slotte is er nog een bepaalde soort horzels (*Gyrostigma pavesii*) waarvan de levensloop helemaal gebonden is aan die van de Witte Neushoorn en beurtelings op de huid, in de ingewanden dan in de uitwerpselen zijn levensstadia voltrekt.

Plooien beschermen het oog als het dier zich een weg baant door het dichte struikgewas. Let op de dubbele nekplui en de horizontale plui boven de elleboog.

Volgens H. Lang zou de Witte Neushoorn minder te lijden hebben van inwendige parasieten.

Onze Witte Neushoorns hadden nog nooit last van uitwendige parasieten. Hun huidplooien gaan bij iedere beweging open zodat tijdens de verzorging elke parasitaire woekering dadelijk zou opgemerkt worden. Vóór onze dieren naar Antwerpen getransporteerd werden onderzocht Prof. Dr. Geurden ter plaatse hun uitwerpselen. Het resultaat was negatief. Later werden fecaliën regelmatig naar de Rijksschool voor Veeartsenijkunde te Kuregem gezonden, waar de parasitaire onderzoeken door Prof. Dr. P. Schoenaers en Prof. Dr. Grégoire steeds negatief uitvielen.

In de natuur ontdoen de vogels, die in symbiose leven met de neushoorns, hun veel van hun kleine vijanden. De *Ceratotherium simum cottoni* is vooral vergezeld van de ossen-pikker: *Buphagus africanus* (Linnaeus). Tot voor kort werd aangenomen dat de koe-reiger: *Bubulcus ibis* (Linnaeus) alleen maar zijn simbiant zou zijn in de Nijlstreek, doch volgens het rapport van de Belgische zending H. Hediger - J. Verschuren werd deze vogel in het Park van de Garamba op slapende Witte Neushoorns opgemerkt. Toen de dieren zich oprichtten waren ze vol strepen beschilderd met de uitwerpselen der koe-reigers.

Dhr. Brehm vertelt, dat alle Witte Neushoorns die door Schillings geschoten werden een wonde hadden, ter grootte van een vijffrankstuk en dit meestal aan de linker buikflank. Hij veronderstelt dat dit een lievelings zitplaats is van de ossen-pikker, ofwel dat deze wonde door de vogel wordt opgehouden om de parasieten aan te lokken.

Huidverzorging - Modderbaden.

De Witte Neushoorns rollen zich gaarne in slijkpoelen en zijn dan ook meestal met droog of nat slijk besmeurd, waardoor ze op het eerste gezicht vaak de kleur hebben van de grond waarop ze leven. Deze modderbaden zijn misschien een gedeeltelijke bescherming tegen het ongedierte.

In de Dierentuin worden ze normaal éénmaal per week, in hun stal met water van 30° C. afgespoten, waarna ze met een zeer harde borstel van hondsgras (chiendent) worden afgeschuurd. Na het bad wentelen ze zich over de grond. Daar ze dan niet worden buiten gelaten wegens het gevaar verkouden te worden, konden we niet opmerken of ze zich ook in zand zouden woelen, doch waarschijnlijk zouden ze dit wel doen indien hun gelegenheid daartoe geboden werd.

Ter vervanging van de modderbaden worden onze Witte Neushoorns 's Zomers, in de verwarmde stal met opgeloste klei ingesmeerd. Als de klei opgedroogd is worden ze buiten gelaten waarna ze alles zelf door wrijving tegen elkaar, of tegen boomstronk en muur afschuren. Deze verzorging met klei pasten we toe op aanraden van Dhr. Hagenbeck.

Normaal schuren ze zich slechts enkele malen per dag tegen een boomstronk en zelden doen ze dit tegen de muur.

Over het algemeen rollen ze gaarne in het losse zand als ze buiten zijn.

De Witte Neushoorn is niet totaal kaal.

Hoe we ook onze beide exemplaren naar het licht keerden en er langsheen keken, toch konden we enkel bij het wijfje een dun behaarde huidstrook ontdekken van 20 cm. lang en 5 cm. breed, gelegen achter de eeltvlek van de nek. De haren zijn er op 3 tot 5 cm. afstand van elkaar ingeplant; ze zijn zwart, 1 à 2 cm. lang en iets dunner dan die van een paardenstaart.

De staartpunt is bij beide dieren over een lengte van 10 cm. dicht bezet met haren van 3 à 5 cm. Ze zijn alleen op twee smalle stroken ingeplant, zodat ze als het ware twee vlaggetjes vormen.

Ook de randen der oren zijn behaard, doch bij ons wijfje zijn ze thans bijna kaal, wat niet het geval was bij hun aankomst in de Zoo.

Ten slotte zijn ook nog de tenen van boven hier en daar met bosjes donsachtige korte haren bezet.

Poten.

De ledematen zijn gedrongen en eindigen zoals bij alle neushoorns op drie tenen, die op zware nagels of hoeven eindigen. De middelste teen is veel zwaarder en draagt het lichaamsgewicht, wat kenmerkend is voor de onevenhoevigen.

Zijn spoor is gemakkelijk herkenbaar en dit is groter dan dit van de zwarte neushoorn.

De voetzolen van de achterste poten zijn langwerpiger dan de voorste, ook is hun draagvlak kleiner, omdat er op de voorste poten meer lichaamsgewicht rust. De nagels van de achterste poten zijn eveneens langwerpiger.

De voet is door een hooimge buigzame zool beschermd. Hierboven ligt een verende weefsel-massa. Dank zij dit verend kussen, dat ook als schokbreker werkt, kunnen ze zich op gladde hellingen nog stabiel staande houden. Heffen ze de

Zoals bij alle onevenhoevigen draagt de middelste van de drie tenen het lichaamsgewicht.

poot op, dan trekt zoals bij olifanten de voet zich iets samen, wat waarschijnlijk belet dat de voet zich in slijk zou vastzuigen.

Kleine hindernissen ontwijken ze niet en ze vertrappen alles op hun weg.

Bij het jonge kalf in de Zoo van Pretoria werden donkere dwarse strepen op de hoeven waargenomen. We wasten daarom speciaal de zwarte hoeven van onze exemplaren zorgvuldig af en bekeken ze droog en nat, van het bestaan van zulke strepen konden we niets merken.

De hoeven vergen geen speciale verzorging, zoals die van de olifant bij voorbeeld.

Het Lopen.

De Witte Neushoorn is een telganger. Als hij draaft dan houdt hij daarbij de hoorn dicht bij de grond. Ook in gestrekte draf blijft de hoorn vooruit gericht, dicht bij de grond. Zoals gemeld lopen ze in de Zoo ook wel eens met de zware kop opgeheven. In hun buitenterras kunnen ze snel en lang ronddraven. Plots wenden ze soms zeer kort, daarbij trappelen de achterste poten ter plaatse, terwijl de voorpoten in een cirkel rondgaan.

Sclater acht hun snelheid groter dan die van een mens, zonder die van een paard te benaderen. Selous, die er te paard jacht op maakte,

noteerde het als iets merkwaardigs, dat zulke logge dieren lang in gestrekte draf kunnen lopen. H. Lang meent dat in een vlak terrein elk goed paard de Witte Neushoorn over 500 m. gauw zou voorbij streven.

Dagelijks leggen ze 15 à 20 kilometer af van de weideplaatsen naar de waterpoelen. Van de paden die zij daarbij trekken door de savanne wordt door de mens en vele dieren een dankbaar gebruik gemaakt.

Staart.

De staart is circa 70 cm. lang. Deze van onze onvolwassen dieren meten bij het mannetje 60 cm. en bij het vrouwtje 56 cm. Ze zijn zeer gevoelig aan de staart, die zeer beweeglijk is en die ze vaak gekruld opwaarts richten.

Hun staartbeweging schijnt een emotieve uitdrukking te zijn. Zoals reeds beschreven, is de staartpunt alleen op twee plaatsen zijdelings behaard.

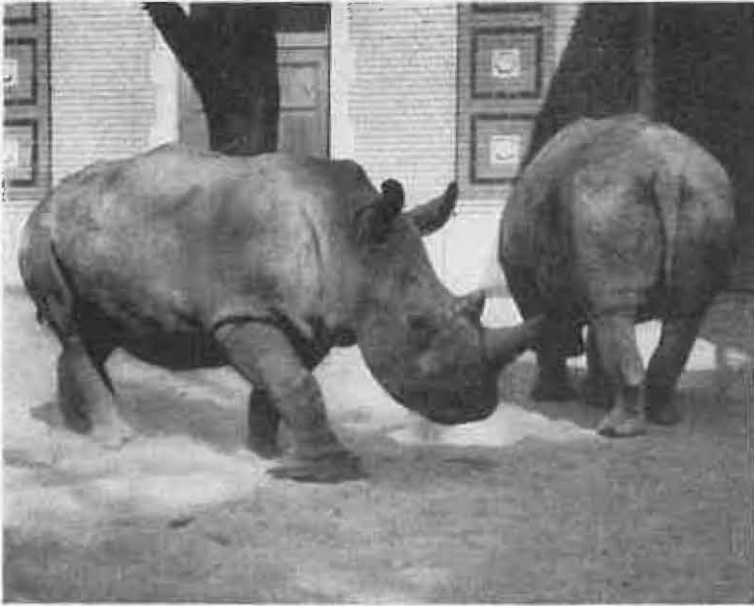
Tanden.

Daar ze nooit de muil zichtbaar openen kregen we nog nooit de tanden te zien.

Dr. S. Frechkop schrijft dat de maaltanden bij Witte Neushoorns een kroonvorm hebben zoals

De voetzool en de nagels van de achterpoten zijn langwerpigter dan die van de voorpoten.

De Witte Neushoorn is een telganger. De achterpoot is de voorpoot steeds een fractie van een seconde vóór, bij het opheffen en neerzetten.

bij alle rhinoceros soorten, en enerzijds overeenstemmen met die van een paard en anderzijds met die der klipdassen.

Lydekker merkt op dat de kiezen in de bovenkaak groter zijn dan bij de zwarte neushoorn, hun maalvlak een meer ingewikkelde tekening vertoont, ze vlakker zijn en eerder een malend dan een snijdend effect hebben.

Dhr. P. Rode geeft de volgende tandformule voor de zwarte neushoorn (*Diceros bicornis* (L.)).

$$S \frac{0}{0} \quad H \frac{0}{0} \quad K.M. \frac{4-4}{4-4} \quad G.M. \frac{3-3}{3-3}$$

Bij een schedel van een *Ceratotherium simum simum* die hij onderzocht vond hij een soortgelijk gebit. De maaltanden vertoonden een cirkelvormig vlak van glazuur, dat bij de zwarte neushoorn ontbreekt. Over het gebit van de *Ceratotherium simum cottoni* vonden we geen specifieke gegevens. Naar alle waarschijnlijkheid stemt dit overeen met dit van de *Ceratotherium simum simum*.

De tanden van de *Ceratotherium simum cottoni* zouden iets kleiner zijn dan die van het zuidelijk ras.

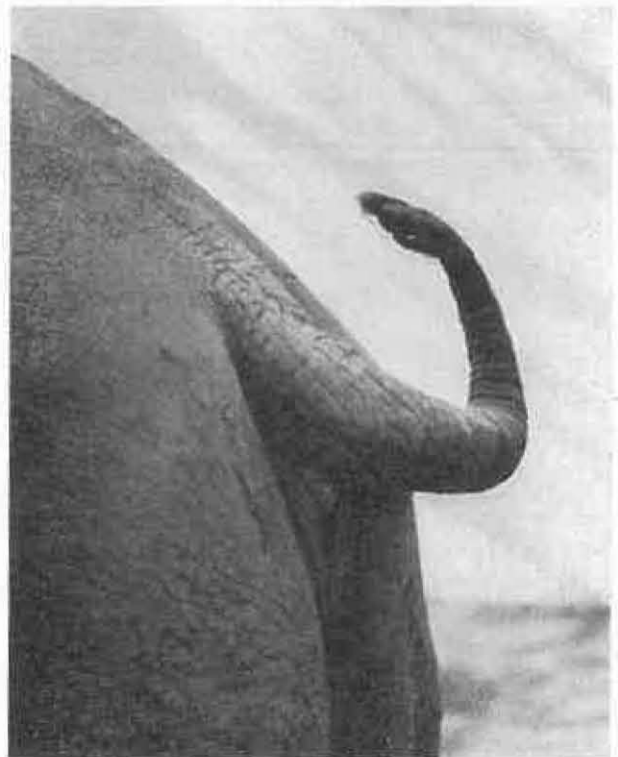
De Schedel.

De schedel van het noordelijk ras is iets platter dan die van het zuidelijk ras. Dit komt volgens Lydekker - Dollman doordat de achterhoofdskam niet zo goed ontwikkeld is. In algemene zin stemmen de geraamten van beide rassen volkomen

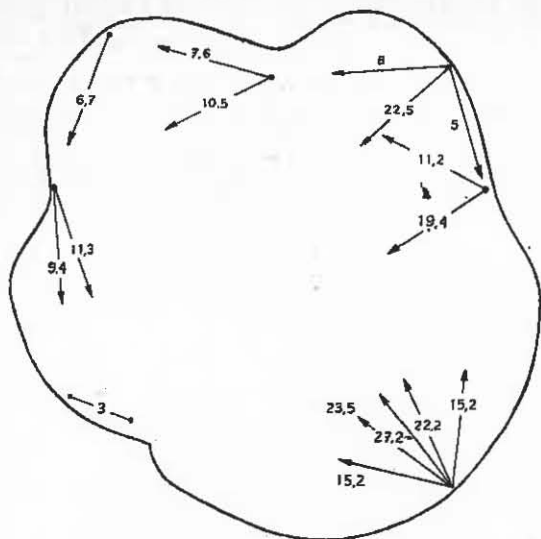
overeen, en vertonen ze geen anatomische kenmerken die zouden toelaten beide van elkaar te onderscheiden.

Afmetingen.

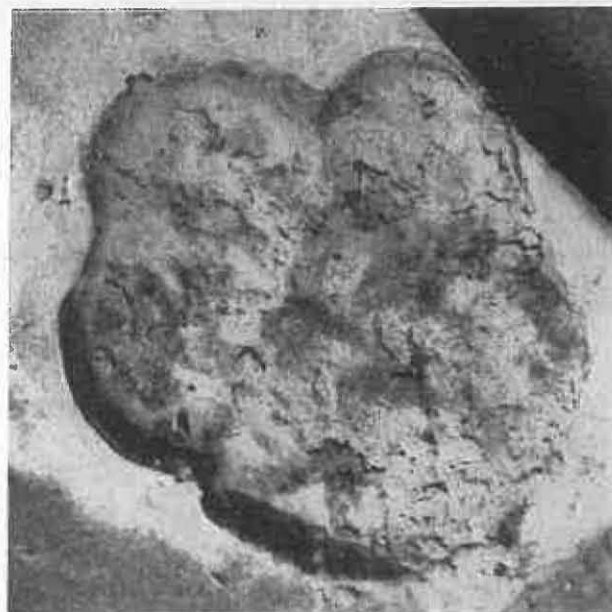
Tot nog toe weet men niet na hoeveel jaren de

De staart is zeer beweeglijk. Alleen de staartpunt is over een lengte van 10 cm., gedeeltelijk behaard.

Schema met afmetingen van het voetspoor van rechter voorpoot bij « Paul ». In de breedte is de grootste maat 22,5 cm.; in de lengte 27,2 cm.

Het voetspoor is niet scherp afgetekend doordat de voet lichtjes samentrekt als het dier de poot opheft.

Witte Neushoorn volwassen is en wanneer hij zijn maximale gestalte bereikt.

Volwassen dode Witte Neushoorns vormen volgens H. Lang zulk een moeilijk te hanteren massa, dat nauwkeurige metingen zeer bemoeilijkt worden. Bovendien kunnen de maten nog op de meest uiteenlopende wijzen genomen worden. Spijts de grote slachtingen door sportjagers en inlanders onder deze reusachtige dieren, bezitten de musea geen voldoende aantal exemplaren om de maten van volwassen *Ceratotherium simum cottoni* met juistheid aan te geven.

Afmetingen van het Zuidelijk Ras.

De volgende afmetingen van het zuidelijk ras werden gepubliceerd (*Ceratotherium simum simum*):

Schouderhoogte: 1672 mm. 1974 mm. 1862 mm. 1700 mm. à 1800 mm.

Maximale hoogte met inbegrip van de bult op de nek 2156 mm.

Lengte van kop en romp: 3980 mm. 3800 mm. à 4000 mm.

Lengte schedel: 767 mm. 770 mm.

Gewicht: 1500 K. à 2000 K.

Afmetingen van het Noordelijk Ras.

Alleen bij H. Lang vonden we volgende

afmetingen van het noordelijk ras (*Ceratotherium simum cottoni*), een reusachtige stier die zichzelf doodde:

Schouderhoogte: 1700 mm.

Totale hoogte bij strekking van de voorpoten met inbegrip van de knobbel in de nek: 2130 mm.

Lengte van snoet tot staartpunt: 4670 mm.

Lengte van de staart: 835 mm.

Onze onvolwassen Witte Neushoorns hebben volgende afmetingen:

Bij aankomst op 7 April 1950 was de totale hoogte van onze dieren, de nekbult inbegrepen:

« Paul », circa 28 maand oud, 1,20 m.

« Cloë », circa 22 maand oud, 1,05 m.

Op 20 Juni 1951 waren de maten als volgt:

« Paul », circa 42 maand oud, 1,34 m.

« Cloë », circa 36 maand oud, 1,24 m.

Nu gaven de metingen ons volgend resultaat:

« Paul », circa 52 maand oud, 1,54 m.

« Cloë », circa 46 maand oud, 1,46 m.

Lengte van de kop, gemeten van de snoet tot vlak achter de oren: « Paul » 0,80 m. — « Cloë » 0,72 m.

Totale lengte van snoet tot begin staart: « Paul » 2,65 m. — « Cloë » 2,42 m.

Totale lengte staart inbegrepen: « Paul » 3,25 m. — « Cloë » 2,98 m.

Het verschil in hoogte tussen beide dieren, dat bij aankomst 15 cm. bedroeg, is sinds de 25 maanden van hun verblijf te Antwerpen tot op 8 cm. geslonken.

Voortplanting.

De drachtijd is niet met zekerheid gekend. P. Rode geeft hiervoor 18 maanden en Jenissen 548 à 578 dagen op.

Het wijfje brengt telkens één kalf ter wereld en dit vermoedelijk tussen October en Januari (Dr. Frechkop). De baby *Ceratotherium simum simum* van de Zoo te Pretoria werd evenwel in Juli gevonden.

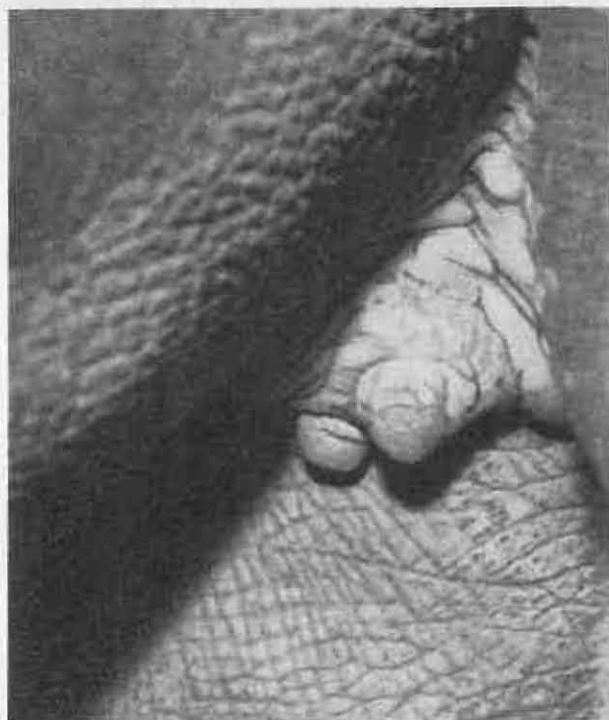
Dit verschil vindt waarschijnlijk zijn oorzaak in het feit dat het ene ras in het noordelijk en het andere in het zuidelijk halfrond leeft en ze daardoor een verschillend seizoenregime hebben.

Reeds dadelijk na de geboorte zouden ze met de moeder kunnen meelopen, wat overeenstemt met de bevindingen van Dhr. R. Bigalke.

H. Lang verbaast er zich over dat jonge dieren reeds 6 weken na de geboorte zonder de moeder kunnen leven, zoals hij aan hun uitwerpselen kon merken. Het rapport van Dhr. R. Bigalke loopt alleen maar over de eerste levensmaanden van zijn kalf. Groen voer werd in al die tijd niet toegediend. Hij stopte pas met melkvoeding 14 maanden na de geboorte, maar begon in de vierde maand reeds droge zemelen en haveremout in het dieet in te schakelen. Volgens de nota's van de Game Warden te Khartoum betreffende onze neushoorns, zouden ze pas na drie jaar mogen gespeend worden. Hun vloeibare voeding werd pas in December 1950 met plantenvoeding aangevuld. Op dit moment bestaat hun voeding nog gedeeltelijk uit melk en meel.

De puberteitsleeftijd is niet gekend. Hierover kunnen we ook geen gegevens verstrekken, ofschoon onze Witte Neushoorns naar schatting reeds 4 j. 4 m. (mannetje) en 3 j. 10 m. (vrouw-tje) oud zijn.

De Witte Neushoorns leven in paren en zijn vergezeld van één of meer kalveren, waarvan er sommigen wel eens verschillende jaren oud en op een vierde na, zo groot zijn als de moeder. Het komt voor, dat ze door twee kalveren vergezeld

Een enkel paar uiers bevindt zich ver naar achter tussen de achterste poten.

zijn van gelijke gestalte, die dan misschien tweelingen zijn. Te oordelen naar het groot aantal kalveren kweken ze snel voort. In grote vlakten grazen wel eens verschillende families samen. Dit wekt dan de indruk alsof Witte Neushoorns ook in kudden leven.

Voeding.

Witte Neushoorns leven uitsluitend van gras. Hierdoor verschillen ze van de zwarte soorten. Ook is hun spijsverteringsstelsel volkomen op deze voeding ingesteld.

Welk is hun voeding in gevangenschap?

Toen de dieren hier toekwamen waren ze nog zeer jong. Ze hadden reeds een jaar in gevangenschap geleefd in Juba en de « Game Warden » had een dankbaar gebruik weten te maken van de ervaring van Dhr. Bigalke, die er schitterend in slaagde voor een pas geboren *Ceratotherium simum simum* kalf, een geschikt dieet te vinden. Het rapport, dat Dhr. Bigalke in 1950 publiceerde, heeft ons bij de verzorging van onze Witte Neushoorns vele diensten bewezen.

Bij hun aankomst in Juba in April 1949 kregen ze drie maaltijden per dag, die elk per dier en per maaltijd bestonden uit :

Defecatie geschiedt in het nachtverblijf of in het openluchverblijf steeds op dezelfde plaats. - Dit is de defecatiehoek, in open lucht.

- 1 lb. (Eng. pond) maïsmeel.
- ½ lb. gesuikerde gecondenseerde melk
- ¼ lb. suiker (alles gemengd en in water gekookt).

Deze hoeveelheden werden geleidelijk verhoogd en in December 1949 werd 's middags het vloeibaar voedsel vervangen door gedroogd gras.

Vlak voor hun vertrek naar Antwerpen bestond de voeding uit :

- twee maaltijden van :
- 1 lb. gierstbloem,
 - 1 lb. maïsbloem,
 - ½ lb. suiker,
 - ¼ lb. melkpoeder,
 - 10 lb. groen gras,
 - 1 soeplepel levertraan,

- een maaltijd van :
- 5 lb. droog gras.
 - 1 soeplepel levertraan.

Bij hun aankomst in de Zoo ontvingen ze per dier en per maaltijd twee maal per dag :

- 850 gr. sorgo,
- 850 gr. maïsmeel,
- 250 gr. suiker,
- 250 gr. melkpoeder,
- 1 soeplepel levertraan
- (alles in lauw water)
- 7½ K. hooi.

Deze voeding werd trapsgewijs verhoogd en bestaat op dit moment uit twee maaltijden (9 u. en 17 u.). Per dier en per dag van :

- 1600 gr. sorgo,
- 1600 gr. maïsmeel,
- 250 gr. suiker,
- 1 soeplepel levertraan,
- (alles in lauw water)
- 7½ K. luzemehooi.

Er wordt geen speciale winter- of zomer-voeding gegeven. Het vloeibaar voedsel wordt hun in afzonderlijke metalen kommen voorgezet en het hooi wordt op de grond gelegd. Steeds worden ze afzonderlijk gevoerd. De voertijd voelen ze instinctief aan. Tegen die tijd beginnen ze rond te lopen, te snuiven, te piepen en met de hoorn tegen de tralies te rammelen.

Steeds hebben ze grote eetlust en nog nooit lieten ze iets liggen. Tot nog toe verkiezen ze het vloeibare voedsel boven het plantaardige. Zij bekommen regelmatig een bed van tarwestro dat ze meestal verorberen. Wel eten ze uit de hand als hun dit zo wordt aangeboden, maar ze hebben niet de gewoonte bij de bezoekers om voedsel te bedelen zoals de zwarte neushoorn dit doet.

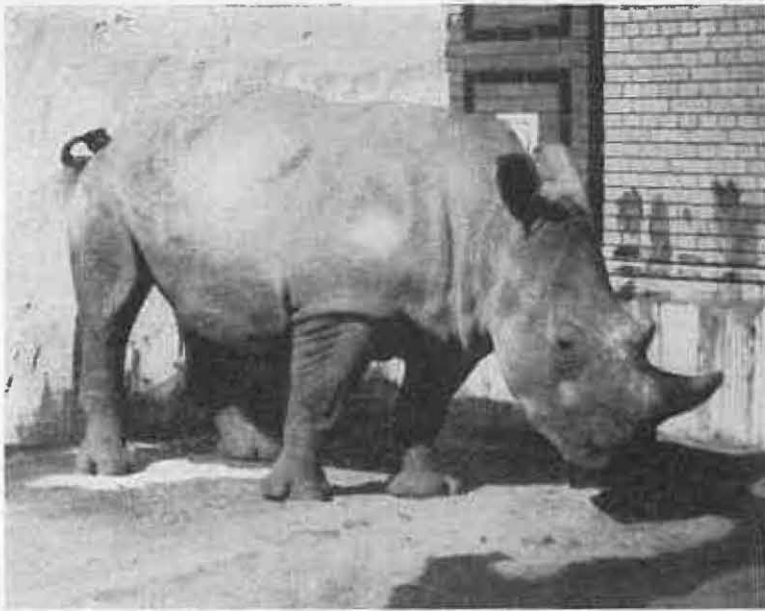
Drinken.

In de natuur trekken ze tegen de avond naar de drinkplaatsen. Als graseters hebben ze grote behoefte aan water.

In de Zoo gebruiken ze 's Winters circa 60 l. en 's Zomers 80 l. water per dag. Tweemaal per dag wordt vers water gegeven, dat circa 20° C. warm is. Bij het drinken uit hun ruim stenen bakken houden ze de lippen ondergedompeld en sippen het water op. Hierbij is alleen maar een beweging waar te nemen onder de snoet, tussen de onderkaaksbeenderen. Als de waterbak toevallig ledig is dan geven ze hun verlangen naar drinken te kennen door tegen de drinkbank te bonzen met de hoorn.

Defecatie.

Algemeen werd genoteerd dat de Witte Neushoorn mest laat vallen op een willekeurige plaats en daarbij de gewoonte heeft met de achterpoten te krabben. In tegenstelling met deze gecontroleerde waarnemingen in de natuur kiezen onze Witte Neushoorns beide steeds éénzelfde plaats uit om mest te laten vallen. Zij plaatsen zich steeds tegen de muur, wrijven er met de billen tegen en laten

Urineren gebeurt op een willekeurige plaats. Toevallig heeft « Cloë », bij deze opname, de defecatieplaats hiervoor uitgekozen.

dan de fecaliën tegen een wel bepaalde plaats van de muur vallen. Tijdens de defecatie zakken ze licht door de achterpoten, alleen de buik beweegt en verder blijven ze roerloos staan. Het mest beroeren ze nooit met de poten of de hoorn, en als ze er een keer gaan in liggen, dan is het toevallig. Nooit zagen we ze krabben met de poten.

De zwarte neushoorn (*Diceros bicornis*) daarentegen wentelt zich met voorliefde in zijn mest wanneer hij in de stal is. Buiten beroert hij zijn uitwerpselen met de poten en begraaft ze onder zand.

Deze details vermelden we, omdat ongetwijfeld voor de dieren de uitwerpselen een betekenis hebben, die nog niet kon verklaard worden.

Onze jonge Witte Neushoorns maken drie- tot vijfmaal mest per 24 uur. Ze doen dit meestal als ze pas buiten komen en nadat ze eerst wat beweging namen. De mestballen zijn donker groen-bruin, zijn iets langwerpiger en hebben circa 10 cm. doorsnede. Daar onze dieren steeds gezond waren, konden nog geen verschillen in mestvorming worden waargenomen. Bij de zwarte neushoorn is het mest dunner en vormeloos.

De urine.

De urine is melkachtig en licht rose gekleurd en heeft een amoniacale geur. Onze exemplaren urineren op een willekeurige plaats, soms daar waar ze mest maken, zelfs ook wel in hun drinkbak. Zij richten daarbij de achterpoten gestrekt en gespreid achterwaarts, krullen de staart om-

hoog en de regelmatige straal bereikt bij beide dieren de grond ver achter de achterpoten. Het wijfje spreidt de poten minder en de urinestraal is niet zo regelmatig.

Het gebeurt dat de dieren met de snoet in het zand woelen dat pas met de eigen urine werd doordrenkt.

Algemene Gedragingen.

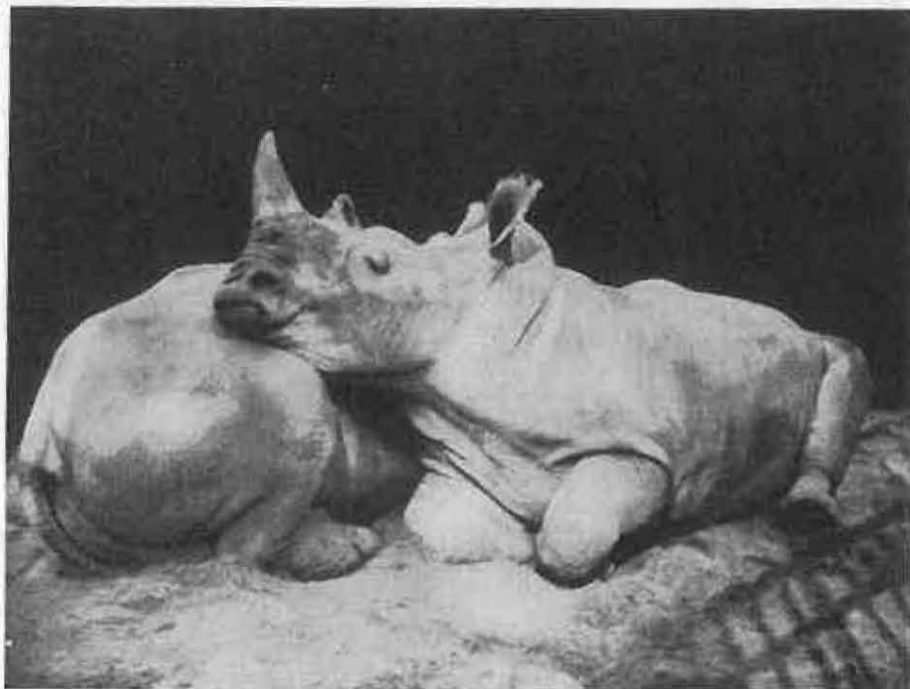
Alle auteurs noemen de Witte Neushoorns zeer zachtmoedig en veel minder boosaardig dan de zwarte soorten. Selous wijst er op, dat in de jaren toen er druk op gejaagd werd, zeer weinig ongevallen voorkwamen. De beroemde veteraan olifantjager Hartley werd er evenwel toch door gekwetst en het paard van Oswell, de metgezel van Livingston werd eens de buik door een Witte Neushoorn opengereten. Eenstemmig wordt gewaarschuwd voor hun wilde en onberekenbare kracht indien zij opgejaagd en woedend worden. Zij stormen dan dwars door het dichtste struikgewas heen, beuken in hun blinde woede wel eens tegen een boom, en splinteren hierbij vaak hun hoorn.

De hoorns die destijds op de markt kwamen vertoonden veelal sporen van zulke charges. Het gevaar van door een Witte Neushoorn te worden aangevallen is zeer klein volgens H. Lang.

In de Zoo zijn onze dieren zeer mak en de verzorger kan er best bijgaan. Op aanraden van het personeel van de jachtdienst in Anglo-Egyptisch Soedan heeft de verzorger steeds een dun twijgje in de hand om er de Witte Neushoorns

Typische houding van onze beide Witte Neushoorns als ze luieren in de zon.

De voorste poten liggen geplooid onder het lichaam, de achterpoten zijn naar voor gestrekt om onmiddellijk te kunnen rechtveren bij onraad.

mee op de snoet te tikken mochten ze hem te na komen. Dit volstaat om de dieren te doen gehoorzamen. Om mogelijke ongevallen te vermijden is het aan het personeel sinds einde 1951 niet meer toegelaten het hok te betreden zonder noodzaak. De zwarte neushoorn is integendeel gevaarlijk en steeds hoogst onbetrouwbaar.

De verzorger heeft veel vriendschap van zijn pleegdieren. Als hij ze toesprekt dan geven ze blijken van hun vreugde door te piepen en door emotieve bewegingen met de bovenlip, de staart en de oren. Ook worden ze gaarne met de hand vriendschappelijk beklept.

In de natuur brengen ze het grootste deel van de dag al slapend door, 's nachts zouden ze bedrijviger zijn, maar dit kon niet met zekerheid worden vastgesteld. Ook in de Zoo slapen ze dicht bijeen en liggen dan zowel in de brandende zon als op een beschaduwde plaatsje. De kop meestal naast de billen van de tegenligger.

Ofwel zijn ze in de Zoo zeer speels en beweeglijk, ofwel zijn ze lui, nooit staan ze dromerig te kijken. Over het algemeen mogen ze als lui betiteld worden. Het grootste deel van de dag liggen ze; ook zitten ze: de achterpoten naar voor gestrekt, de voorpoten deels onder het lichaam geplooid (zie photo hierboven).

Het mannetje domineert nu het wijfje, doch gedurende het eerste jaar van hun verblijf in de Zoo waren de rollen omgekeerd. Dit komt vooral tot uiting als ze gevoerd worden en het mannetje

het wijfje met hoornstoten onder de keel, van de gunstigste plaats verdringt.

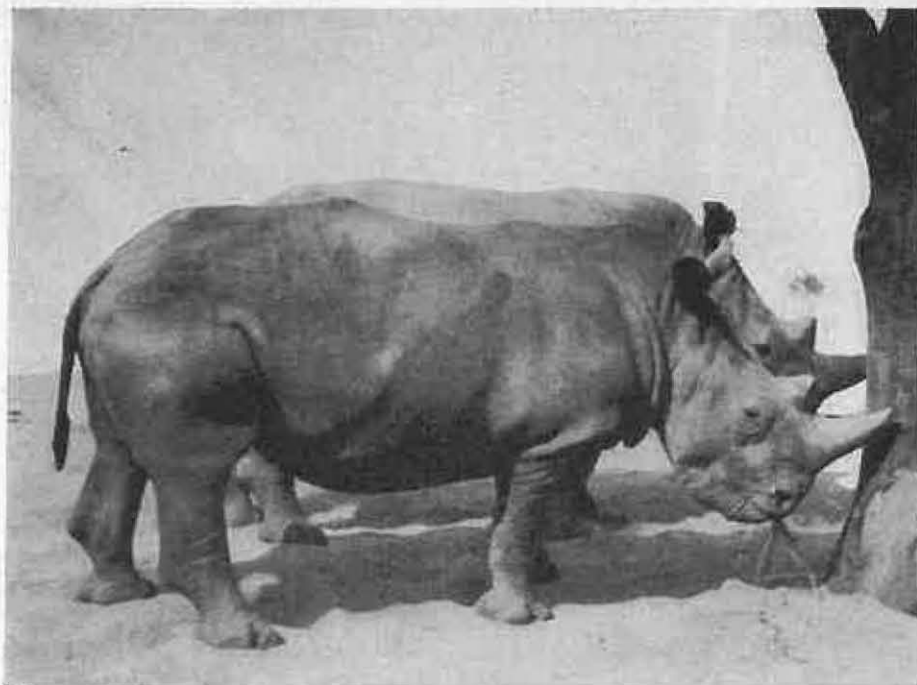
Een stille Hoop.

Het « Game Preservation Department » te Khartoum is de mening toegedaan, dat de kans groot is dat onze Witte Neushoorns zullen voortplanten. Ook nog om andere redenen mag onze hoop niet ongegrond geacht worden. Onze dieren verkeren in een uitstekende gezondheid en over het algemeen passen neushoorns zich goed aan in een dierentuin. Daarbij komt nog, dat Witte Neushoorns bijzonder goedmoedige en rustige dieren zijn, in onze Dierentuin aan al hun natuurlijke levensbehoeften kan voldaan worden, we beschikken over een eeuw ervaring op gebied van acclimatisering en kunnen rekenen op een bevoegde wetenschappelijke staf en toegewijde dierenverzorgers.

Er is reden een stille hoop te koesteren en mocht ze in vervulling gaan, dan zou de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen haar actie voor natuurbescherming met praktisch en misschien verdragend resultaat bekroond zien.

Een Woord tot Slot.

In zijn hoogst belangrijk rapport, en dat we bij herhaling citeerden, besluit H. Lang in 1920, toen de Witte Neushoorn nog niet beschermd werd:

Opname van onze dieren, met Paul op de achtergrond en Cloë op het voorplan.

De lengte van snoet tot begin staart is voor Paul 2,65 m. voor Cloë 2,42 m.

De hoogte, nekbult inbegrepen, Paul 1,54 m. Cloë 1,46 m.

« ... Zal er iemand zo vrijgevig zijn de New York Zoological Society in staat te stellen de eerste te zijn om een monster ten toon te stellen, dat tot nog toe zo succesvol ieders bedrevenheid en moed wist te trotseren. Het zou een passende en verdiende triomf zijn voor een van Amerika's toonaangevende instellingen... »

De hierboven aangehaalde taal zal oningewijden beter nog doen aanvoelen wat het bezit van het eerste paar Witte Neushoorns, dat ooit Afrika verliet, voor de Antwerpse Dierentuin betekent.

W. Van den bergh.

Photo's P. Favresse.

BIBLIOGRAPHIE.

- R. Bigalke : Proceedings of the Zoological Soc. London. Part III, Nov. 1920.
- R. Bigalke : Animal Kingdom N. Y. Zool. Soc. March-April 1947.
- A. Brehm : Brehms Tierleben. Neubearbeitet von Ludwig Heck und Max Hilzheimer. Vol. III, Leipzig 1920.
- Chapman Abel : The White Rhinoceros of the Sudan. Soc. for the Preservation of the fauna of the Empire. Journal New Series, Part II, July 1922.
- C. Christy : The White Rhinoceros. Soc. for the Preservation of the fauna of the Empire. Journal New Series, Part III, July 1923.
- S. Frechkop : Animaux Protégés au Congo Belge. Bruxelles, Inst. Parcs Nat. C. B., 1941.
- H. Hediger : Exploratie der Nationale Parken van Belgisch Congo. Zending H. Hediger-J. Verschuere (1948), Institut der Nat. Parken van Belg. Congo. Aflevering I, Brussel 1951.
- O. Keller : Die Antike Tierwelt. Band I. Leipzig 1909.
- H. Lang : The White Rhinoceros of the Belgian Congo. Zoological Soc. Bulletin Vol. XXIII, N° 4, July 1920.
- H. Lang : Recent and Historical Notes on the Square-lipped Rhinoceros. Journal of Mammalogy. Vol. 4, N° 3, Aug. 1923.
- R. Lydekker : Herzien door J. G. Dollman : The Game of South Africa. London 1926.
- R. Malbrand : Faune du Centre Africain Français. Mammifères et Oiseaux. XV. Encyclopédie Biologique. Paris 1936.
- P. Rode : Faune de l'Empire Française, II. Mammifères Ongulés de l'Afrique Noire. Paris 1943.
- W. L. Sclater : The Game Animals of South Africa. Vol. I. London 1900.
- F. C. Selous : Great and Small Game of Africa. Ed. H. A. Bryden Rowland Ward Lt. London 1899.

ONZE VERENIGING VOOR ENTOMOLOGIE.

Het ogenblik schijnt gunstig om even uit te weiden over de bedrijvigheid van onze Afdeling « Entomologie ».

Inderdaad zal deze vereniging, in de schoot van de Koninklijke Maatschappij van Dierkunde opgericht, weldra haar vijfjarig bestaan vieren; vijf jaar van bescheiden doch actief medewerken aan de wetenschappelijke en vulgariserende taak van de Zoo.

Het nakend seizoen zal velen onder ons, na verscheidene maanden besloten stadsleven, wederom naar buiten lokken. En wie zegt « buiten » bedoelt groen en bloemen, vogels en andere dieren. En zo komt men vanzelf tot datgene wat de entomoloog tot het voorwerp van zijn studie en bewondering heeft gekozen: het insect.

De Vereniging voor Entomologie groepeerd thans meer dan honderd leden, waarvan enkele bekendheid verwierven door hun wetenschappelijke arbeid.

Tijdens Lente, Zomer en Herfst worden er, om de maand, ééndaags reizen belegd, in de Kempen of verder in het land, waarbij er wordt naar gestreefd het nuttige aan het aangename te paren. Zo werd er, vaak soms herhaalde malen, een bezoek gebracht aan de Genker Heide te Bokrijk, de Kalmthoutse Heide, het Zoniënbos, de fruitstreek te Gorsem, de omgeving Schilde, Wijnegem, Zoersel, 's Gravenwezel, enz. Verder werd er o.m. een geleid bezoek gebracht aan het Instituut voor Natuurwetenschappen te Brussel.

De Winter moet de leden in de eerste plaats gelegenheid verschaffen, het tijdens het seizoen verzameld materiaal te bestuderen, te rangschikken, te identificeren. Toch wordt ook dan nog een geregeld en nuttig contact behouden door de wetenschappelijke voordrachten.

Onder de leiding van de Maatschappij hebben er alsdan, van October tot Maart, telkens op de tweede Zaterdag van de maand, lezingen plaats, vaak geïllustreerd door projecties. Bekende biologen, specialisten, professoren aan onze universiteiten — soms ook wel eenvoudige natuurvrienden — behandelen het een of ander onderwerp met be-

Op keverjacht in het Zoniënbos.

trekking tot de entomologie en de biologie. Die vergaderingen, die steeds een groot succes kennen, eindigen meestal op een drukke en vruchtbare gedachtenwisseling. Naderhand wordt, in de mate van het mogelijke, de tekst van de lezingen, geheel of gedeeltelijk, aan de leden toegezonden.

Tijdens het afgelopen jaar nam de Vereniging voor Entomologie deel aan de « Wonderland »-tentoonstelling. Zij organiseerde tevens een voorstelling van de film « Monsieur Fabre ». Te die gelegenheid — en ook bij andere gelegenheden — werden insecten uit de verzameling van de leden met groot succes tentoongesteld.

Ook bij het aanleggen van die verzamelingen levert de Vereniging voor Entomologie nuttige prestaties, door als tussenpersoon op te treden bij buitenlandse leveranciers van benodigdheden voor de entomologie.

Op dit ogenblik verleent zij zelfs haar medewerking door het verzamelen van gegevens nopens de phenologie van bepaalde inlandse vlindersoorten. Om die inlichtingen werd verzocht door buitenlandse entomologen.

Het zal wel niet nodig zijn er aan toe te voegen, dat onze Vereniging voor Entomologie, met de tijd, een nog ruimere ontwikkeling hoopt te nemen, de insectenkunde ten bate.

Voor inlichtingen wende men zich tot het Secretariaat van de Dierentuin.

G. Myneke.

” DICKY ”

ONZE MALEISE BEER

Dicky, onze jonge Maleise beer, is zo niet de meest populaire pensioengast van onze Zoo, dan voorzeker toch de alleraardigste grappenmaker voor de kinderen.

Bitter ontgoocheld zijn hoekje deze Winter steeds dood-ongezellig leeg te vinden, zijn veel van « Dicky's » vrienden met een ongerust hart naar hem komen informeren. Maar zij zullen thans wel volkomen gerust gesteld zijn. « Dicky » is weer terug ten tonele verschenen en vertoont weer zijn fratsen : rolt, buitelt, tolt in het rond, klautert overal op en haalt de origineelste clownachtige streken uit, tot grote pret van « zijn » publiek.

Waar en waarom hield ons beertje zich heel die tijd verscholen ? Liet misschien zijn gezondheid te wensen over ? In tegendeel. « Dicky » groeide als kool, maar deze kleine hansworst houdt er in de Zoo een winter- en zomerverblijf op na. Dit zijn nu eenmaal geen buitenissigheden maar een noodzakelijkheid voor zijn gezondheid.

Afkomstig van Maleia, vanwaar hij ons als baby van zes maanden, in October 1950, gezond werd, behoort Dicky tot die soort beren die zeer gevoelig zijn voor de koude. Ook al heeft hij een dichte donkere pels, met een rossig hoefijzer patroon op de borst, toch zou « Dicky » er niet eens onze kwakkelwinter mee trotseren. In de streek waar hij thuishoort noemen de inboorlingen hem « zonnebeer », omdat hij met zulke voorliefde in de felle zon van de Maleise Archipel stoeit en luert.

In ons wisselvallig klimaat moet ons Maleis beertje al zo vaak doordringende zomerzon missen. Om hem in blakende gezondheid te houden heeft hij 's Winters behoefte aan kunstmatige zonnebaden en een constante, zachte temperatuur.

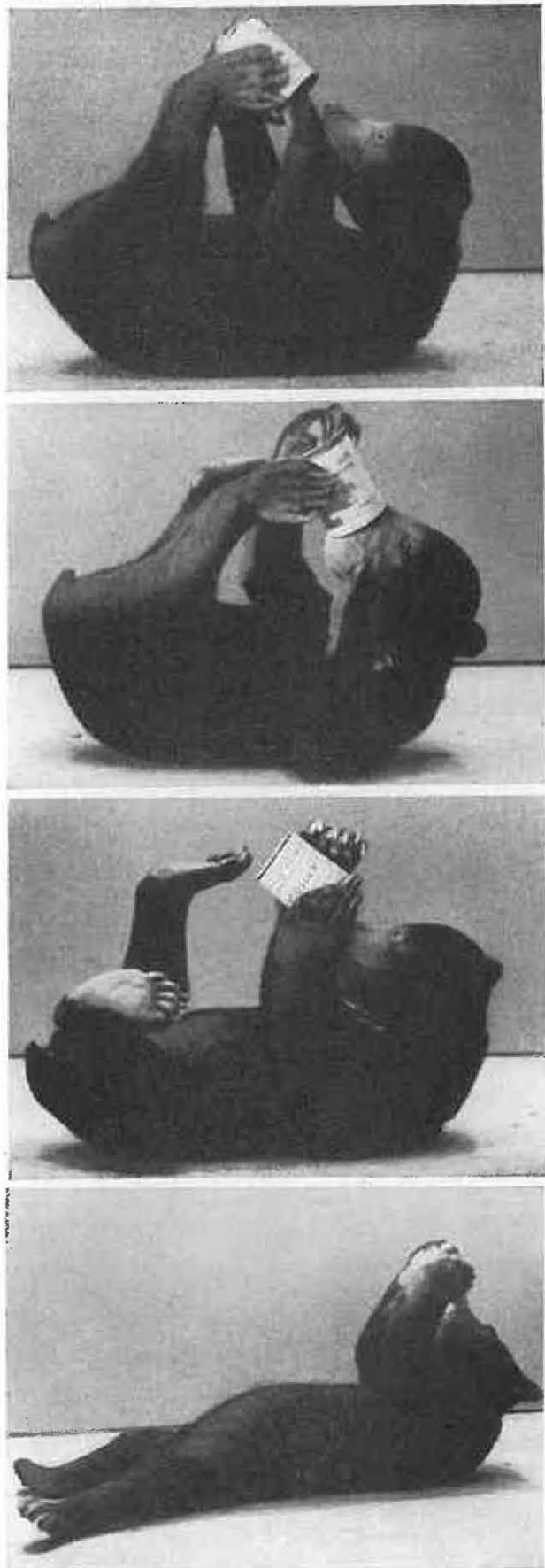
Zo gauw de kou invalt, verhuist daarom deze speelse gast naar winterkwartier in onze quarantaine afdeling, waar hij warm zit, goed gevoed en verzorgd wordt en verder de kunst beoefent gezellig te luieren. Wie weet bedenkt hij dan niet al de grapjasseries en kwajongensstreken, waarmee hij op mooie zomerse dagen zijn talrijk publiek zal amuseren?

Voor wie zich laat verleiden aan dieren menselijke gevoelens toe te schrijven, en dat overkomt ieder al licht in een dierentuin, lijkt het wel of deze kleine comediant er zich bewust op toelegt de vedette der gezellige dieren in de Zoo te willen worden. Opvallende neigingen vertoonde hij hiervoor toen we onze « kooi-studio » voor foto en kino in dienst stelden. Hij gaf voor onze fotografen nummers ten beste, die hem de beste clowns of knock-abouts zouden benijden.

De Maleise beer, ook Bruan genoemd, leeft in de bossen van Malacca, Birma, Borneo, Sumatra en Java en kan beter klimmen dan welke beren ook. Met zijn lange klauwen, deze van Dicky zijn circa 7 cm. lang, kan hij zich gemakkelijk aan boomstammen en takken vasthaken om vruchten te plukken van cacao- en kokosbomen. Verder voedt hij zich ook met kleine zoogdieren, vogels, insecten en larven; maar boven alles is hij verzot op zoetigheden en op honig in het bijzonder. Het is trouwens overbekend, dat voor alle beren honig een hemels gerecht is. In de Zoo bestaat het normaal voedsel voor « Dicky » uit: vlees, brood, fruit, groenten en gesuikerde melk.

Opdat hij zijn volledige medewerking zou verlenen tot bovenvermelde foto-opname, werd hem, zoals het een vedette past, een feestelijke cocktail aangeboden, bestaande uit melk met honig; doch voor de gelegenheid extra veel honig en bitter weinig melk: een heerlijke stroperige drank waar « Dicky » wellicht een hele Winter al van droomde.

Hoe « Dicky » deze godendrank weet te appreciëren, in welke mate hij zijn speelse lenigheid wist te bewaren, of hij door zijn ongebreidelde fantasie de naam van hansworst waardig blijft, of zijn verblijf in de quarantaine afdeling zijn moraal en zijn talent vermocht aan te tasten, op deze vragen geven nevenstaande foto's een veelzeggend antwoord.

ZOMERPROGRAMMA.

(SEIZOEN 1952-1953)

TENTOONSTELLINGEN.

6 JUNI	INTERNATIONALE TENTOONSTELLING HET DIER IN DE HEDENDAAGSE GRAFISCHE KUNST.	23 JUNI
27 JUNI	DE DIEREN VAN DE ZOO, ZOALS ZIJ WORDEN GEZIEN DOOR DE KINDEREN VAN ONZE LEDEN.	4 JULI
10 JULI	INTERNATIONALE TENTOONSTELLING OVER BIJENTEELT.	22 JULI
4 SEPTEMBER	DE VOGELS VAN BELGIE. In samenwerking met « De Vogelreservaten van België ».	22 SEPTEMBER

WANDELVOORDRACHTEN.

ZATERDAG 17 MEI	te 16 u.	door dhr Fr. AMELINCKX, Sekretaris van de « Vlaamse Dendrologische Vereniging ».
ZATERDAG 24 MEI	te 16 u.	over :
ZATERDAG 31 MEI	te 16 u.	DE BOMEN, STRUIKEN EN HEESTERS UIT ONZE VERZAMELINGEN.
ZATERDAG 7 JUNI	te 16 u.	door dhr A. DUBOIS, Voorzitter van de « Belgische Bond van Aquarium- en Terrariumhoudersverenigingen ».
ZATERDAG 14 JUNI	te 16 u.	over :
ZATERDAG 21 JUNI	te 16 u.	DE VISSEN UIT ONZE VERZAMELINGEN.
ZATERDAG 28 JUNI	te 16 u.	door dhr JOHN DUFOUR, Beheerder van de « Ornithologische Vereniging van België ».
ZATERDAG 5 JULI	te 16 u.	over :
ZATERDAG 12 JULI	te 16 u.	DE VOGELS UIT ONZE VERZAMELINGEN.

DANSAVONDEN IN OPEN LUCHT.

ZATERDAG 7 JUNI	te 20 u.	Vorbehouden aan de Leden. ATTRACTIES.
ZATERDAG 21 JUNI	te 20 u.	Deelnemingsprijs : 10 frank. — Stadskledij.
MAANDAG 21 JULI	te 20 u.	Personen van minder dan 18 jaar zijn niet toegelaten Geen voorbehouden plaatsen.
ZATERDAG 25 AUGUSTUS	te 20 u.	

ZONDAG 13 JULI	15-18 u.	ONTSPANNINGSNAMIDDAG Licht-Casino-programma. — Humor. (In geval van slecht weder heeft het feest plaats in de Feestzaal.)
ZONDAG 20 JULI	15-19 u.	CONCERTEN
MAANDAG 21 JULI	15-17 u.	CONCERT
ZONDAG 27 JULI	15-16 u. 16.15-18.30 u.	UITVOERING VAN FOLKLORISTISCHE DANSEN door de St. Sebastiaansgilde van Weckelderzande. CONCERT.
ZONDAG 3 AUGUSTUS	15-17 u. 17-19 u.	MILITAIR CONCERT. CONCERT
ZONDAG 10 AUGUSTUS	15-19 u.	CONCERTEN
VRIJDAG 15 AUGUSTUS	15-19 u.	CONCERTEN
ZONDAG 17 AUGUSTUS	15-19 u.	CONCERTEN
ZONDAG 24 AUGUSTUS	15-19 u.	CONCERTEN
ZONDAG 31 AUGUSTUS	15-17 u. 17-19 u.	CONCERT ZANGUITVOERING door « De Koninklijke Koorzangvereniging van Gent ».
ZONDAG 7 SEPTEMBER	14-16 u. 15-17 u.	UITVOERING VAN VOLKSDANSEN door de Volksdanscentrale. MILITAIR CONCERT
ZONDAG 14 SEPTEMBER	15-17 u.	CONCERT
ZONDAG 21 SEPTEMBER	15-17 u.	CONCERT

